

**LITERÁRNÍ
ŠUMAVA**

2007

Literární Šumava 2007

Přehled oceněných autorů

Poezie – I. kategorie do 25 let

- 1. místo Karolína Košařová, Praha
- 2. místo Hana Šustková, Radeč
- 3. místo Michal Zapletal, Litovel

Poezie – II. kategorie nad 25 let

- 1. místo Delicie Nerková, Praha
- 2. místo Vlasta Bakalová, Praha
- 3. místo Jana Pszczólková, Plzeň
- čestné uznání Adriana Dosedělová, Havířov

Próza – I. kategorie do 25 let

- 1. místo Lucie Šimánková, Praha
- 2. místo Jan Vacík, Staňkov
- 3. místo Hana Holzäpfelová, Hradec u Stoda

Próza – II. kategorie nad 25 let

- 1. místo Zora Šimůnková, Praha
- 2. místo Darina Martinovská, Praha
- 3. místo Jaromír Komorous, Plzeň
- čestné uznání Pavel Červenka, Beroun

Zvláštní cena za příspěvek o Šumavě:

Vlasta Zavadilová, Plzeň

Cena Františka Pravdy – cena Českého rozhlasu Plzeň

Miroslav Sulan, Klatovy

Soutěžní příspěvky hodnotila porota ve složení Helena Šlesingerová (předsedkyně), Petra Kunová, Karel Mráz, Vladimír Novotný a Petr Skarlant.

Vydavatel respektuje pravopisné odlišnosti v textech autorů.

Karolína KOŠAŘOVÁ

Spočítej si mý jizvy pod lopatkama,
třeba si to ještě rozmyslíš...

místo nikotinu předžvejkanej žal
šlukuju na balkóně

a

vyfukuju obláčky z purpuru
bláhově doufám
že dolítnou až k tobě
zazvoní u dveří paneláku
a poprosí

poprosí možná i na kolenou
zlomené obláčky z purpuru
jako když klečela jsem u tebe
na studených schodech
v průchodu
a venku se toulal mlhovej opar
převlečená předzvěst

a tak pořád dokola
s přestávkama
opakuju otrhaný
klíšé

– totiž s kudlou v zádech
dvaapůlkrát otočenou doprava
trmácím se noční Prahou
šlukuju purpurovej žal

a jsem zase na začátku

Jedna těsně před konečnou

na zastávce tramvají
zasypané čerstvým sněhem
v jehličkových podpatcích

a

krajkových rukavičkách
čistí sklo jízdního rádu
aby zjistila
že už tu nikdy nic nepojede

s vysypanou kabelkou
a roztrženými večerními šaty
lapajíc po dechu
dotýká se bolavých míst

z růže ve vlasech přesně před hodinou
vyprchal život

a tak
se vydám za stopami prokřehlé laně
a tlumeným klapotem lodiček
se strachem v kapse
se strachem z poznání

Bože dej
ať to nejsem
já

Dnes je trochu divnej den

se sedřenejma patama do krve
na rozmočený louce zakopává o palce
vyzbrojena papírovým pilníkem na nehty
nadvakrát zlomeným

jen si to představ
říkám si
jak tam stojí dávící se nevědomostí
jen se na ni podívej
říkám si
stojí tam uprostřed
a
křečovitě svírá kus křídla z anděla

*modlím se k sedmikrásce
– za tu holku i za sebe*

se sedřenejma patama do krve
a úsměvem opuštěnýho dítěte
v žilnatejch rukou popel z křídla
v rukou, kterejma prošel celej prašivej svět
(pohřbít svýho anděla chce odvahu)

*modlím se k sedmikrásce
– neustále*

až jednou
setkaly jsme se nečekaně
(a trochu brzo)
ale jsem vděčná
dovedla mě k rezavý řece

prosím žádněj pláč ani černý hábity

nikdo se nesmí zlobit
vždyť
– jen mě dovedla tam
kam se sype popel z křidel

Hana ŠUSTKOVÁ

Dva na drát

V pátek mi napsal
Sliboval čvut a jaderku, podmíněčné vyloučení
nasmál se do telefonu

Eště tě píchne
A co potom?

Ne, to nebylo na tebe
Tak co žes dělal v práci?
Aha
Ano
(vyžeňte někdo tu vosu)
Jo, já taky

Čau

A pak po dvou letech
Letech dospělosti a spělosti a tebe a tvého smíchu ze záznamu
Pak jsem tě viděla, jak kupuješ srdce
(z marcipánu, já pro tebe taková panenka, řekls)
viděl jsi mě poprvé
a já taky

Hanozvěň

Dopoledne vpoledne nedávno zvečera
nic mi to nedá a nic nedělá
a nic na tebe můj strážný
byli jsme spolu
byli jsme vážný

Michal ZAPLETAL

Korálky

Víno je podvodník
a sklenka jeho blůza.
Padneme na chodník
až políbí nás můža
u zbytků z popelnic
a zamrazí nás v šíji,
– políbek nezabíjí
– políbek a nic víc.

Křišťálu třpyt
a v očích modrých tůní.
Již není kam se skrýt
před alkoholu vůní,
když kyslík ubývá
a listí opadává,
– chuť bere nám a dává
– chuť zrak nám zakrývá.

Korálky ledu
se válí po silnici.
Když nepřijedu,
rezavou nábojnicí
ustřel mi knotek svíce,
zbyde jen vosk a dým,
– nebyl jsem nemladým
– otevři okenice.

S pomocí kejklířů

Pár zlatých divizen pod sluncem uvadá
a nad obzorem svítí červená.
Jen slza na tváři tak smutně vypadá,
když matka předčítá ti Erbena.

Pár unavených očí ještě nejde spát
a měsíc září v peřejích.
Jen malý dárek donese ti Sindibád
na ranních krůpějích, na ranních krůpějích.

S pomocí kejklířů,
pod stínem vějířů
zahraji pro tebe
milostnou komedii.

Zahraji ze srdce,
prosíce mudrce,
aby šli do nebe
hledati poezii.

Květiny z Korintu

(úryvek)

Sen vkreslen pod víčko
proniká hlouběji
přes zmrzlé bludiště
– zešedlé.

Šumění potůčku
ospalý bubínek
neslyší.

Nevzklíčí zrníčko,
když nemá naději
opustit smetiště
od vedle.

A krůček po krůčku
změní se v kamínek
v zátiší.

Lechtivé představy
s pohledem do dálky
snad nikdy nezblednou
do běla.

Vavříny uvadlé
nikomu nepoví
pointu.

Námořní výpravy
řítí se do války
s posádkou pohlednou
– bez těla...

Jen vůně zesládlé
a kvítek nachový
z Korintu.

Snad jednou uvěří
to páže bez hlasu,
s inkoustem vsáknutým
do duše,
že v hrobech z papíru
nakonec nalezne
pokoje.
Bez oken, bez dveří,
s pomocí topasu,
ve světě nahnutým
k poruše,
ti z šatů na míru
vykouzlí železné
postroje.

Jak ryba bez vody
plácát se, reptaje,
že těžce s žábrami
na vzduchu.

A nuzní šakali
i kosti poslední
zhltají.

Nevidět podvody.
Jen tiše, couvaje,
změnit se smlouvami
v ropuchu.

Poctivé nepálí,
machr to vždy zvenčí
utají!

Lucie ŠIMÁNKOVÁ

Mínotaurovo tajemství

Ta žena mne zaujala na první pohled. Na poloprázdném lodýnském nástupišti se onoho srpnového rána zjevila jako přízrak z jiné doby. Hnědé neforemné a staromódní oblečení, černé holínky a Timesy, do kterých zabodávala nebesky modrý pohled. Takto mi utkvěla v paměti, protože ostře kontrastovala s uspěchaným moderním světem okolo.

Fascinovala mne její vyrovnanost a klid, který z ní sálal. Nikdy jsem tak modré oči neviděla...

Ta stříbrovlásá dáma se uvelebila na lavičce, snad aby nechala odpočinout starým ušmajdaným nohám, a otevřela Timesy přibližně na třetí stránce. Po chvíli zavřela oči, mírně sklonila hlavu a na tváři se jí rozlil spokojený úsměv.

Vylovila jsem pár drobáků z kapes a došla si k nedalekému automatu pro vroucí kávu. Zvědavost mi nedala a když jsem se vrátila zpátky na nástupiště, zeptala jsem se té klimbající dámy, jestli čeká na stejný vlak jako já. Neopověděla mi. Náhle jsem pochopila, že už delší dobu nečte. Nedýchala. Zemřela? Tady a teď?

Natáhla jsem ruku. Sotva jsem se jí dotkla, stalo se něco podivného. Jako bych se propadla do cizích vzpomínek...

Ve snu jsem spatřila oblé zelené kopce, malý domek na stráni skrčený pod rozložitým dubem. Místo, které mi bylo něčím niterně blízké a tak důvěrně povědomé, jako bych zde žila několik desítek let. Na zápraží se vyhrívávala černá kočka. Mhouřila oči do zapadajícího slunce. Na krku se jí leskl podivný přívěšek. Jakési keltské dekorativní klikyháky... přitahoval mne. Fascinoval mne. Odlesky zrůžověly a zmatněly. Slunce zapadlo za obzor.

Tma.

Inspektora vytáhli z postele o půl šesté ráno. Moc toho nenaspal, a tak se jeho duševní rozpoložení nacházelo v ještě mrzutější rovině než bylo obvyklé. Volali ho k zvláštnímu případu... Dvě mrtvoly. Dvě ženy na londýnském nádraží. Ta starší, okolo pětadesáti let, zemřela zcela přirozenou cestou. Srdce jí přestalo bít... ale ta mladá, o té nevěděli vůbec nic. Vypadala, jako by si po ránu jen přispala... a její vědomí si na chvíli odskočilo jinam...

Nejspíš jsem omdlela. Musela jsem omdlít, určitě... Zatmělo se mi před očima. Přišly mžitky. Podlomila se mi kolena. Zvuky ke mne doléhaly jakoby z veliké dálky. Pár metrů od mé hlavy projela souprava. Zastavila, vypustila proud lidí ven, zadržela a zase odrachotila pryč. Zvědavci se shlukli kolem těl na nástupišti.

„Zavolejte někdo sanitku!“

„Sanitku?! Raději funebráky a policajty... tohle byl dozajista vošklivej mord.“

„Himlhergot, je tu nějaký doktor?“

Lidská masa nade mnou vytvářela stín. Ševelení blasů se mi pletlo s nárkem dubového listí. Vše splývalo v jedno.

Jen motiv toho podivného ornamentu se stále vracel. Pokud by bylo možné vidět za zavřenými víčky, přísahala bych, že ho mám těsně před očima. Kdykoli jsem však po něm vztáhla ruku, nebo na to jen pomyslela, rozplynul se v okolních zvucích velkoměsta.

Inspektor dorazil právě včas, aby zhlédl ukázkou policejní neschopnosti odrazit shlukující se dav monotónním opakováním: rozejděte se, rozejděte se... Nechal natáhnout policejní pásku a seřval místního konstábla na tři doby.

Konstábl mu třesoucí rukou podával už druhou kávu z automatu. Z plastového kelímku se kouřilo a třebaže nápoj byl pro inspektora, náruživého kafaře, slaboučkým odvarem skutečné kávy, přijal tekutinu s povděkem...

Konstábl vytušil zlepšení inspektorovy nálady a zavtipkoval na adresu Francouzů. Měl neobyčejný talent vyprávět extrémně nudné vtipy, jejichž pointu se nikdo nikdy nenamáhal nalézt. Inspektor se ponořil do svých myšlenek a tiše pozoroval, jak přivolaný lékař ohledává těla. Tu a tam utrousil na půl úst nějaké to „vskutku“ „ach, tak... zajímavé;“ aby konstábla udřel v nekonečném monologu o podivínských Francouzích.

Průvěšek se divoce roztácel. Kov zvonivě zpíval. Lačně po něm natáhla ruku. Přitížilo se jí na prsou. Hleděla do kočičích očí. Tváří v tvář.

O nohy se inspektorovi otřela černá kočka. Lísala se mu ke kotníkům. Měl chuť ji nakopnout, ale pak si všiml, že kočka má na krku obojek a nějaký kovový průvěšek. Že by očitá svědkyně? Nevypadala jako tulačka...

Lékař nechal přinést lůžko. Inspektor podrbl kočku za ušima a na půl ucha poslouchal konstábla, který mezi Francouze vecpal své (nudné, nezajímavé a vcelku zbytečné) popisy situace, která se právě udála před jejich očima.

„Ta mladá dívka je v kómatu, nutný převoz do nemocnice...“

Kočka se inspektorovi vysmekla a skočila na skládací lůžko. Dívka vydala tichý sten. Kočka balancovala na pokrývce a několik vteřin hleděla upřeně do obličeje mladé dívky, která právě procitla.

„Jedeš potvoro!“ odehnal ji lékař.

„Ne- eee...“ vzdychla dívka tiše. Vzepřela se na lůžko. Pokusila se vstát.

„Slečno, to je vaše kočka?“

Otázka zazněla do prázdna. Dívka sklopila oči a v tu ránu usnula pod zklidňujícími sedativy.

Inspektor se rozmrzele rozhlédl kolem. Další stupidní otázka. To se mu tedy povedlo. K sakru! Kam vlastně zmizela ta kočka? Jako by se po ní zem slehla...

Asi čtrnáct dní poté, co mne pustili z nemocnice, jsem odjela na do lázní. Bath. Cornwall. Masové pirožky a jejich vábivá vůně na každém rohu, která brzy poslala předepsanou dietu ke všem čertům. Výlet na Salisburskou pláň a prohlídka Stonehenge...

Bydlela jsem na privátě, v malinkém pokojíku v podkroví, protože to vyšlo levněji než hotel. Odchodila jsem si povinné kúry (jen ty plně hrazené pojišťovnou, což byla překvapivě nepoměrná menšina) a v půli pobytu už nevěděla, co si nudou počít.

Moje bytná patrně zavětrila zisk, protože mi jednou navečer nadhodila rádoby lákovou nabídku. Po nějaké staré tetě prý podědila chalupu na venkově, prý by ji pronajala jako letní byt. Nádherná příroda, čistý vzduch ... bla, bla, bla... Vlastně ani nevím, proč jsem na to kývla. Možná ze zvědavosti, protože starodávný klíč od tajemného stavení na sobě nesl stejný motiv jako průvěšek z mého snu. Prý to byl motiv jakéhosi labyrintu, věčného bloudění a něčeho na ten způsob, jak mne bytná přemoudřele poučila, má velký filozofický přesah, protože jeho středem je kříž.

Cesta byla úmorná. Tloukly jsme se ve starém rozhrkaném autě po rozbitých polňačkách a úzkých asfaltkách bezmála dvě hodiny. Celou tu dobu bytná šveholila cosi o záhadách a tajuplnostech místního kraje. Když po stopáté zmínila slovo „labyrint“ a hodlala mi nadšeně převyprávět starořeckou legendu o Mínotaurovi, přestala jsem ji poslouchat a upadla jsem do netečné apatie. Bylo neskutečné vedro.

Dokodrcaly jsme se do malého zastrčeného údolí. Krajina jako vystřižená ze mého snu. Každý lísteček, každé stéblo trávy... navlas stejné. Nevěřila jsem vlastním očím.

Vedle mne zatím zarytě plynul odborný mínotaurologický výklad. Netušila jsem, že to ta baba tolik žere.

V Pompejích prý našli rytinu na zdi jednoho domu, s latinským nápisem říkajícím „tady bydlí Mínotaurus,“ tedy něco ve smyslu „tady bydlí zlý člověk.“ Jen na pozadí jsem zachytila cosi o tom, že u nápisu byla kresbička labyrintu, velmi podobná tomu na klíči.

Bez dechu jsem zírala na ty oblé zelené kopce. Na malý domek na stráni skrčený pod rozložitým dubem. Přesně do puntíku stejné jako má snová krajina. Děja vu? Tady už jsem byla. Na zápraží černá kočka...

Byla tam. Vyhřívala se na slunci. Měla modré oči, ne zelené, ale jasně modré! Pohled hluboký a a vědoucí, pohled starého člověka pamatujícího nejméně osmdesát zim...

Vedle mne dokončila baba monologistka svůj výstup, odmlčela se a já znenadání procitla a zpozorněla. Klíč zarachotil v zámku a já byla proti své vůli vtáhnuta do dalšího výkladu o tom, co kde a jak tu najdu.

Čaj o páté byl zasvěcen praktickým radám, které by se daly shrnout do věty, když něco nevíte, počkejte do rána. Kolem páté tudy projíždí mlékař, on vám pomůže a poradí, je to dobrák od kosti.

Oddechla jsem si, když ta ženská konečně odjela. Najednou zavládlo ticho. Blažené ticho. V rozjiténé náladě jsem se vracela od cesty ke stavení. Zapadalo slunce a všechno mělo podivně slavnostní zlatavý nádech. Zastavila jsem se na zápraží a se zatajeným dechem se kochala tou nádherou. Kolem nohou se mi motala kočka. Bezmyšlenkovitě jsem ji začala hladit. Její přívěšek se blýskal. Oslnivě, mámivě.

Tady bydlí mínotaurus. Tady bydlí zlý člověk, blesklo mi hlavou.

Natáhla jsem po něm ruku. Zůstal mi v dlani.

NYNÍ ZAUJMEŠ MÉ MÍSTO, zadunělo mi v hlavě, až se mi málem zatmělo před očima. Kočka na mne hleděla nebesky modrýma očima oné staré dámy s novinami.

TOULAVÁ DUŠE BUDE NAVĚKY BLOUDIT LABYRINTEM TOHOTO SVĚTA. A TY – TY JI PONESEŠ!

Epilog

Druhý den ráno jel mlékař kolem domku staré Bess, o které se povídalo, že se pomátla a na stará kolena vyrazila do Londýna na špacír a hned první den tam z toho „strašlivého vzduchu“ natáhla bačkory. Trefil ji šlak. Přímo na peroně, sotva přijela.

Mlékař zvědavě nakoukl do oknem do světničky, ale nic neviděl. Prý tu má být nějaké děvče z města na letním bytě. Nikde nikoho takového neviděl. Jen v bylinkové zahrádce se skláněla stará dobrá Bess. Právě bojovala vyzbrojena zahradnickou lopatkou s ostřicí v polštáři omamně vonící mateřídoušky. Černá kočka ji důležitě sledovala blýskavýma žlutozelenýma očima a kontrovala, zda vše dělá správně.

Ano, byla to Bess – docela určitě. Snad ve městě trochu pohubla a co výšky jako by se scvrkla, ale její modré oči nikdy nenechaly nikoho na pochybách. Byla zpátky. Vrátila se.

Mal

Mal měl zavázané oči. To by samo o sobě nebylo zas tak strašné, kdyby se byl býval najednou, se zavázanýma očima neocitl někde, kde stál, bosý, po kotníky ve vodě, která se jako by hýbala. Kdyby najednou místo hučení a pípání jakýchsi přístrojů neslyšel vítr, opírající se do bezmocných korun stromů. Kdyby najednou místo zatuchlého a nezdravého vzduchu, připomínajícího ten nemocniční, necítil čerstvý mořský vánek. Ano, byl u moře, v košili a kalhotách s očima zavázanýma, po kotníky ve vodě a stále šel, za chůze přemýšlel nad tím, proč přemýšlí nad tím, nad čím přemýšlel místo toho, aby mozek, následován horními končetinami, zapracoval na sundání toho něčeho z očí. Když se konečně rozhoupal a dotáhl, silou vůle, své neposlušné ruce až k očím, zjistil, že na nich nic nemá. Nic tedy nebránilo očím v konání toho, k čemu byly primárně určeny, bránit si v tom mohly jen ony samy. Mal byl slepý. Takové zjištění člověka zrovna nepotěší, zvlášť když je v neznámém prostředí. Mal však zažil leccos, byl čtyřriadvacetiletý válečný *veterán* a nenechal se okolnostmi nijak vykolejit. Začal přemýšlet. „Sem namydlenej, sem namydlenej, sem namydlenej...“ Nakonec se zkusil dostat z té zatracené vody tak, že šel a dával pozor na výšku hladiny.

Nakonec se přece jen dostal na souš a mohl začít hledat základní prostředky k přežití, i když si vlastně ani nebyl jistý, proč to vlastně dělá. K čemu jemu život bez... bez koho vlastně? Najednou zjistil že kromě sebe samotného nezná žádného jiného... jak se to jenom... zjistil, že kromě sebe samotného nezná nikoho jemu podobného. A pak zjistil, že nezná vůbec nic. To člověka taky nijak zvlášť nepotěší. Věděl jen, že musí jít někam, musí najít jinou něco, a zkusit do sebe dostat něco, co by podle hmatu vypadalo nějak. Najednou mu to připadalo jako samozřejmost. Vše, co dělal, mu připadalo jako samozřejmost. Vždyť protože nevěděl o tom, že by byl někdy někde jinde, musel tam být odjakživa. Nepamatoval si nic, co by kdy viděl, to že nevidí tedy bylo normální. Pak usnul. Probudil se a pokračoval v pátrání i přes to, že si nebyl jistý proč. A pak našel něco co nemohl do rukou zachytit, protékalo mu to mezi prsty, zkusil do toho ponořit to, co měl na těle úplně nejvýš a pít, šlo to, chutí to taky šlo, i když si nepamatoval, že by byl v životě okusil něco jiného a tak neměl s čím srovnávat. Pak se postavil, nevěděl proč, ale šel. Šel až narazil do něčeho vysokého, tvrdého, rozvětveného, co se v horních částech pohupovalo, do něčeho obsypaného něčím zahnutým, na omak takovým nějakým. Kousl do toho a vyplivl. Po čase se naučil jíst jen vnitřek a otázka jídla tak byla vyřešena. Nevěděl, co by mohl dělat a tak spal. Když se probudil, napil se, snědl nějaké ty zahnuté tamty a zase se svalil do toho něčeho měkkého voňavého. Takhle to přece dělal odjakživa a nevěděl, proč by to měl najednou měnit.

Jenny měla starosti, Mal se neobjevil již druhý den. Nevěděla ale, kde by mohl být, volala všem známým, nikdo o něm nepodal sebemenší zprávu. Rozhodla se k činu. Vytočila telefonní číslo. Když telefon dlouho nikdo nezvedal, zkusila to s mobilem. Fredův mobil byl se svým dožadováním se pozornosti neodbytný a nesmírně vlezlý. Zatnul mu tipec tím, že přijal hovor od neznámého čísla. Samozřejmě to byla Jenny, která mu dosti roztřeseným, nervózním a přerývaným hlasem nastínila hrubá fakta jeho budoucího případu. Fakta dosti jednoduchá. Mal, můj přítel, zmizel, najdi ho a to rychle. Začal s pátráním. Pracoval snad již na stovkách případů a tenhle nebyl ničím zas tak zajímavý. V podstatě to byla rutina. Prošel cestu z Malova zaměstnání až domů čtyřmi různými cestami a ptal se po něm na každém rohu, buď ho ti lidé vůbec neznali, nebo ho minimálně dva dny neviděli. Pro Freda

to znamenalo jen to, že si již teď byl jistý, že případ nevyřeší, ale proč s touto veleoptimistickou zprávou hned seznamovat Jenny, že? Vždyť čas jsou peníze. Samozřejmě dělal to co musel, třídil nahrávky rozhovorů, třídil fotografie míst, kde hledal, od tržišť přes hlavní ulice, metro, park až po všemi (vyjma narkomany, lehké slečny s jejich zákazníky a zloděje s jejich *zákazníky*) zapomenuté uličky. Pak dostal skvělý nápad, to se mu nestávalo zas tak často, i když by se snad mohlo zdát, že to s jeho prací úzce souvisí. Co když se milovaný a oplakávaný Mal prostě vybodl na Jenny, vybral všechny účty a odjel to zkusit někam jinam? Opatrně, opravdu velmi opatrně s touto myšlenkou seznámil Jenny. Když se pak vrátil z nemocnice, našel ji ve stavu, který se dá jen těžko popsat. Byl to stav, v němž se mísil vztek se smutkem, agresivitou, stav přecházející až v psychickou nestabilitu. Mal opravdu vybral účty, tolik kolik jen mohl nejednou vybrat, předevčírem. Omluvila se mu za tu hozenou vázu a zase začala neexistovat v této realitě, ponořila se do své vlastní, zamlžené mysli (kvalitní whisky dělá dívky).

Hermes se vzbudil, vstal, oprášil se, postavil popelnicu, která jeho přičiněním ležela a pokusil se vzbudit Mala. Mal vstal jen velmi neochotně, nemluvě o samotném probuzení. Teprve teď mu začalo docházet, že ten zatracený ostrov byl jen sen. Hlava mu třeštila. Nic si nepamatoval. Dokonce si jen matně vzpomínal na jméno chlapíka, co se opíral o zeď vedle. „Co tu sakra dělám, kdo si a kudy se dostanu domů?“ vypravil ze sebe těžce, avšak důrazně Mal. „Děláš si srandu? Sice jsme to včera asi trochu přehnali, ale pro to na mě snad nemusíš bejt takovej, ne?“ opáčil Herm. „Ty jsi asi Hermes že?“ ujišťoval se ve svých předpokladech Mal. „Jo,“ ujistil Hermes Mala v jeho předpokladech. „Co tu děláme, proč tak smrdíme, co tu děláme?“ začal zase Mal. „Nezačínej s tím zase, jo? Tys byl fakt totálně mimo, vlastně jsi pořád.“ „Jo, sorry, mohl bys mi vy vysvětlit co a jak, já mam fakt nadstandartní vokno.“ A tak mu Hermes pěkně všechno od začátku pověděl.

Dr. Hal Appercept neměl zrovna velikou klientelu, a tak peníze v podobě nového pacienta přivítal s těžko skrývaným nadšením. „Vy si asi poslední dobou pořádně užíváte života, že pane doktor?“ „No...“ „Tak abyste věděl proč jsem k vám přišel, tak já jsem si v posledních dvou dnech docela solidně poslal život.“ „Mohl byste to upřesnit?“ „Co tím myslíte upřesnit, co na tom chceš upřesňovat ty doktorský hovado, poslal sem si ho a basta. Hele já sem teď na takový jako si ty pěkně nabroušenej, vlastně jsem na všechno pořádně nabroušenej, takže si dávej bacha.“ „Jistě, napíšu vám nějaké prášky.“ „Ty to asi nechápeš, že ne ty zabedněnej magore, já jsem naprosto klidnej a duševně vyrovnanej, jasný?“ „Nejspíš dvojitou dávkou...“ „Začneš mě doprdele konečně poslouchat nebo tady ty svý pindy budeš omílat až do večera?“ „Zkuste se uklidnit a já to hezky sepíšu.“ A tak Dr. Hal Appercept ztratil peníze v podobě svého nového klienta.

Hana HOLZÄPFELOVÁ

(ukázka)

Jeden den

Pan Smutný se ráno probudil nezvykle brzy. Chvilí rozespale mžoural do stropu, zívá a pak se podíval na osvětlený displej budíku. Čtyři hodiny? Co blbneš? Zívá znovu. Vedle něj spokojeně oddechovala jeho obézní žena Kateřina. Jako by se přes noc ještě zvětšila, nafoukla... Ale ne, zavrtěl hlavou. Potichoučku přehodil dlouhé nohy přes okraj postele a bez jediného zavržení se zvedl... „Co je, starý? Copak už je ráno?“ Zpod rozčuchaných dlouhých a již značně prošedivělých vlasů zasvítily oči kočky. Zelené. Neuvěřitelně zelené! To jedině zbylo z té sexy dvacítky, kterou si kdysi bral za manželku. Jen ty oči. „Nic, nic, mámo. Jen se jdu napít.“ „Pořád bys někde coural!“ zavrčela kočka. Ještě že nemá drápy, napadlo pana Smutného a pomalu vycouval z ložnice. Na chodbě byla tma, ale nerozsvěcel. Bydlel v tomhle domě už čtyřicet let. Zpaměti by vám odříkal jeho vybavení. Od křišťálového lustru v obýváku (svatební dar od zazobaného strýčka z Brna) po oprýskanou konvici na kávu stojící na sporáku v temnotě kuchyně. Tak nač světlo?

Otevřel ledničku a vytáhl z ní pomerančový džus. Light. Doma bylo všechno light. Jen žena ne... Trochu si nalil do sklenice, posadil se ke stolu a koukal se oknem ven na ulici. Svítila tam stará pouliční lampa. A kolem ní svatozář mūr a komárů. Jinak nic. Jejich dům stál na okraji městského parku. V noci se z nejrůznějších stromů a pestrobarevných rododendronů stávala jen jednodílná neproniknutelná černá opona. Pan Smutný uskl džus a zatvářil se kysele. Fúj! Po chodníku u jejich doma přeběhl zatoulaný pes. Muž vstal a přešel blíž ke kuchyňskému oknu.

Ani si neuvědomil, že mu chladivé sklo plné džusu vyklouzlo z prstů. Neslyšel jeho třeskot, necítil chlad na pocákaných kotnících. Jako v transu třeštil oči na protější stranu ulice. Přímo pod pomrkávající pouliční lampou stálo malé dítě. Bylo nahé. A jeho zářivě modré oči se vpíjely do očí pana Smutného...

Jen v pyžamu a pantoflích běžel dolů ze schodů. Jako by mu bylo najednou třicet a nohy nebolely. Ještě deset, pět schodů. Popadl kliku dveří a stiskl. Zamčeno. Rychle, rychle, ruce se mu třesou jako v zimnici, no tak! Konečně cvakl klíč v zámku. Klika povolila. Pan Smutný se vyřítíl na spoře osvětlenou ulici. Stál pár kroků od nahého dítěte. Strnul. Ublížil ti někdo? Jsi zraněný? Bože, co mám dělat? Vezmu tě k nám? Na policii? Do nemocnice? Ztratil ses? Nebyl schopen pohybu. Dítě. V noci. Samo, bezbranné, zranitelné. Pohyb trval minuty, hodiny. Dva kroky, tři... „Stůj!“ Pan Smutný zalapal po dechu. Ten hlas! Dospělý! Zářivé oči se k němu otočily. „Mám pro tebe zprávu.“ Muž nechápal. Zprávu? Nahé dítě na kraji parku? Ve čtyři ráno? Sen? „Ne, nejsem sen,“ ozvalo se proti němu. Pan Smutný ztuhl. „Kdo jsi?“ vykoktal s potížemi. „Posel,“ zněla jasná odpověď. Posel?! Či?! Dítě zavrtělo hlavou. „Nemohu říct Jeho jméno. Jsem posel. Zpráva, která ti má být předána, je ve tvé levé kapse.“ Pan Smutný nechápavě sklonil oči ke svému pyžamu. Levá kapsa... Srdce se mu skoro zastavilo. Byla plná! Složený lístek... Zvedl vytřeštěné oči k podivnému dítěti. Jen ztěžší potlačil výkřik. Ve světelném kuželu pouliční lampy tančily jen mūry svůj hypnotický tanec světla. Dítě zmizelo. Pan Smutný se vrávoravě vracel do domu. Levá náprsní kapsa u pyžamu ho až bolestivě tlačila. Báł se.

„Hlupáku starý, podívej na tu louži!“ přivítal ho hlas jeho ženy hned na prahu. Stála v dlouhé noční košili u ledničky, v ruce hadr. Na kuchyňském stole se povalovaly střepy.

„Jdu se za tebou podívat a málem jsem si rozřízla nohu! Jsi normální?“ Pan Smutný neodpovídá. Jako v nějakém divném snu usedá na židli a zírá z okna. Na pouliční lampu, na park... Dítě... Bylo tam, stálo tam a dívalo se na mě... Posel. Zpráva. Rozechvělými prsty se dotkl lístku v levé kapse. Manželka se na něj dívala jako na blázna. „Posloucháš mě, starý? Málem jsem se pořezala! Když něco rozbiješ, tak to po sobě taky uklid! Kdes vůbec coural? Tys byl venku?“ Žádná odpověď. „Co to tam máš? Ve čtyři ráno snad chodí pošta?“ Než se vzpamatoval, dva tlusté prsty vyrazily a s jistotou se zakously do lístku. Než stačil zareagovat, manželka mu jej vytrhla z ruky. „Kdo ti to dal?“ ptala se, když lístek pomalu rozkládala. Byl asi třikrát přeložený. Pan Smutný nebyl schopen slova. „Kdo ti to...“ Žena zbledla. Z hrdla jí vyletěl sten nepřipravené laně, kterou pytlák střelil do zad. S obtížemi se posadila do židle naproti manželovi. Zelené oči se znovu, nevěřičně, vpily do několika slov napsaných na lístku. A znovu. Pan Smutný ji sledoval. „Co... co se tam píše?“ Trvalo dalších pár chvil, než našla slova. „Kdo ti to dal?“ Náhle z jejího hlasu plál neskutečný strach. Už nebyla generálem. Byla vystrašeným vojínem. „Ukaž!“ Pan Smutný jí opatrně vzal lístek z ruky. Jeho čí se do něj chtivě horečnatě vpily.

„Máš jeden den. Pak přijde zas. A ty půjdeš s ním.“

Pan Smutný ztěžka polkl. Podíval se na Kateřinu. Po tvářích se jí kutálely slzy. „Kdo přijde? Kam půjdeš? Kdo ti to dal?“ vzlykla. Srdce mu na chvíli přestalo bít. Jeden den? Jen jeden? Proč? Proč já? Znovu sklonil oči k lístku. Špatně jsem četl... špatně... Vyděšeně zíral na prázdný papír. Slova zmizela. Zmizela, rozplynula se, ztratila se! Seděli proti sobě v kuchyni a ani jeden nebyl schopen slova. Ani měkké světlo kuchyňského lustru nemohlo rozehnat temnotu, jež jim náhle ležela v srdcích.

Pískot konvice protrhl děsivé ticho. Pan Smutný se zvedl. Rozechvělou rukou zalil dva hrnky kávy. Krásně zavoněla. Do svého dal dvě lžičky cukru, do manželčina... „Martine, mně taky dvě.“ Strnul. „Vždyť nesladíš.“ Podívala se na něho očima nešťastné kočky. „Dneska jo.“ Posadil se zpátky ke stolu. Míchali kávu a mlčeli. Po pár minutách se ozvala ona: „Stejně tomu nevěřím!“ Pan Smutný vzhlédl. „Dítě. Noc a nějaká zpráva... Je to přece hloupost!“ „Víš sama, že není.“ „Nevěřím tomu!“ řekla znovu, tentokrát z jejího hlasu bylo slyšet slzy. „Nevěřím!“ Usrkla horkou kávu. „Proč?“ Skoro to slovo zašeptala. „Nevím.“ Znovu nastalo ticho.

„Je to hloupost!“ Konečně se v Kateřině zase probrala logika. „Hloupost, slyšíš!“ Podívala se na manžela. Stále ještě v pyžamu seděl na pohovce a zíral do prázdna. „Proč bys měl umřít? Proč asi?! Hloupost!“ Jako by samu sebe chtěla přesvědčit! „Martine...“ Jak dlouho už ho neoslovovala jménem! Pořád na něj jen vrčela. Starý, táto... Martine. Proč, Martine? Nerozumím tomu a mám strach. Posadila se vedle něho a jemně ho vzala za ruku. „Je to hloupost, rozumíš? Snad jsme oba snili stejný sen. Nevím. Ale nestane se to.“ Zvedl k ní oči. Pohaslé a smutné. „Možná mě ten někdo chce potrestat., že jsem nevěřil, že jsem žil špatný život.“ Žena mu stiskla dlaň trochu silněji. „Nemluv nesmysly! Byl to sen! Musel to být sen!“ Pak vstala a šla uvařit snídani. Pan Smutný seděl strnule dál. Přemýšlel? Ne. Modlil se.

Delicie NERKOVÁ

Přizpůsobivost

Neliším se příliš
od většiny občanů této země
Třídím odpad
a přezouvám se hned u dveří

Vlastním mobilní telefon
sporožirový účet
a také daně mám v pořádku

Miluji děti
domácí zvířata
a spolehlivé automobily

Fandím národnímu mužstvu
a pravidelně se nechávám očkovat
proti tetanu

Jako většina bojím se smrti
a ztráty pravidelného příjmu
– méně už ztráty práce

Chutná mi dršťková polévka
a věřím
že nad námi něco existuje

Čím víc o tom všem přemýšlím
tím víc jsem od ostatních
k nerozeznání

Čím víc splývám s životy druhých
tím víc ztrácím pevný bod
o který možno opřít
třeba deštník nebo
smysl toho všeho
tady a teď

Místa

Blankytný koridor
sevřený přitakávajícími korunami smrků
(hlídají mne
abych nelétala mrakům naproti)

Rozpálená paseka
voňavě se na ní praží jehličí a šišky
(někdo zde
na zeleném polštáři zapomněl knihu)

Vykradená kaplička
stále vyzdobovaná čerstvými květinami
(síla zvyku
nebo nekončící víra v Neviditelného)

Metry dřeva
s vybledlými tegy zapomenutých hostů
(dosud pozorují
protější Čerchov v modrošedém oparu)

Řeka balvanů
průzračné peřeje zázračně dosud čisté vody
(písečné mělčiny
barevně se chlubí skleněnými šperky)

Zádumčivý vítr
sem a tam pohání šlehačkové obláčky
(nesou vzkazy
milujících k milovaným a zase nazpět)

Je místo
kde vždycky slyším zvony
kde vlak houká k loučení

také to
kde slunce si hovoří na Prsou Matky Boží
než se ohlušující ticho roztrhne
jak oděv pozůstalé
pod kroky troufalého čekání

Deník

Otevřený prostor zbrusu nového sešitu
Na první linku první písmeno velké
ale
jake?

Na první stránku patří se
uvést jméno vlastní i příjmení
(není se za co stydět)

A snad letopočet
rok nula
ten po zeměřesení
ten po zrodu
ten po rozhodování
ten po tanci
ten
který
JSEM?

Čas dvojtého myšlení
čas dvojtého jištění
čas dvojtého zjištění
čas nevčas
dvojtý nečas

Každý rok života
je pouze světelný efekt trochy poznání
zážeh a záblesk

buf
puf
prásk

břesk a třesk a prsk
a Ticho

Nový vesmír
nový
nesmír
a JÁ?
nula v čase
ustrnul v kruhu
a není náš

jako kus lesa
který znenadání vykáceli

Prodleva

Do letokruhů naděje
zařaté čekání

jak sekera vandala
jak zuby do bolesti

Čas se nevzrušeně kutálí vesmírem
zlatavě barevný míč života vezdejšího
– poněkud ublácený a odřený

V prodlevě osobnostního růstu
sklízím ovoce trpělivosti
fíkovník dozrál do oliv
v pšenici je hlavně koukol
hrozny jsou kyselé
a ještě k tomu vysoko visí

V prodlevě osobnostního růstu
skála porodila myš
liška se učí chlemtat na oslavu z láhve
a hladová volavka vybrušuje zobákem
do talíře s horkou kaší
fonogram zapomenuté odrhovačky

A zbytek světa?

No přece se točí!

Vlasta BAKALOVÁ

Bixley

Jednoho dne
pasačka Slov
opřena o kmen stromu
Nevzpomeni si
co všechno bylo třeba
odložit
k naprostému
obnažení
a k smíchu zůstalo
S Blatným
v háji
s koláží
hledám bezbolestný dům

Dlouho do noci
civěla hospoda
opilýma očima
v patře
ve vaně zahnívalo
namočené prádlo
Pršelo
Místo spánku
byla jsem malý
osiřelý lev
v poušti pokoje

Po kolikáté již
přenáším anděla Domova
s uřatou hlavou
a bolest na stejném místě
strom před domem
ve čtyři ráno
s Bukowskim
ve stejné posteli
se stejnou láskou
obkročmo

Jana PSZCZÓLKOVÁ

Hlava

Nohama vzhůru bývám, když chci.
A chci často, abych nebyl stále nohama dolů, což bývám také často.

Když jsem nohama vzhůru,
bývám hlavou dolů.
To protože hlava je na opačném konci než nohy.

Někdy je dobré strčit hlavu k zemi,
aby věděla,
že není samozřejmé,

že bývá vzhůru.

Ryba

Je velká, tichá, lesklá, všude oblá, nikde žádná hrana.
V jejím vesmíru je přítmí.
A ryba s klidem vnímá okolní ticho.
Ticho je dobré. Je ho všude plno.
tak jako vody.

Voda je ticho.

Ticho je voda.

V tichu se občas okolo mihne další ryba.
A další.
Ale rybí ticho se nedá zrušit.

Lze ho jen myšlenkou obejmout.
Být s ním.
V tichu.

Být tichem.

Jako ryba.

Adriana DOSEDĚLOVÁ

Manželská

S rozpálenou tváří
Hlučně tepajícím srdcem
Bouchajícím zuřivě
Jako zvon kdesi v katedrále
V pravé poledne.

Se slzami v očích
Svraštěným čelem
Roztáhlé nozdry
Marně odolávající
Vzteklé páře,
Soptím,
Ba co víc, supím,
Jako papíňák,
Bublající guláš v kotli,
(Prozatím nevybuchlý)
Klokotající nad ohněm
Pěkně rozpálený do ruda.

Chabě ovládám své slzy
-Zařaté pěsti
-Nehty zaryté do dlaní
Jež tolik touží po ráně
Po jiskřivém plesknutí
Štiplavé bolesti
Jasného dopadu mých pocitů
Na tvou tvář
Jsem však sraab
Raději se zalykám
Bolestí se dusím
A ve spěchu na sebe házím všechny šat.

Utíkám pryč
Utíkám před slzami
Bolesti v mém srdci
Zraněními
Která mi ještě způsobíš.
Utíkám
I když vím
Že nemám kam
Utíkám
I když vím
Že útěk nic neřeší
Utíkám
Chci rozbít ten klam
Chci opět nalézt svou hlavu
Omylem hozenou do kanálu
Za mostem
V šeré uličce
V poněkud podezřelé čtvrti
Kdesi za městem

Per mio corazón

Ornament vyrytý na almaře
Lístky vytrhané z kalendáře
Vyvanutá vůně z tvých vlasů
Zalezlá do mého nosu
nadosmrti.

V letní suché noci
Za cvrkotu cvrčků
Slyším zurkot našeho splavu
Slyším břinkot tvého hlasu
Cítím tvé objetí kolem mého pasu
Tvé letmé dotyky
I mocná sevření,
Škoda jen, že škrábance tvého orgastického dojetí
Dávno z mých zad zmizely
Zbyl mi jen vánek,
Pleskot motýlích křídel
A ty jako motýl
Sotva tě spatřím, v ten okamžik u uletíš.
Bojíš se mého objetí.

Srdce mám rozedrané
Rozervané na kusy,
Proč jsi to právě ty?
Má vina, můžu si za to sám
Ego, chuť po svobodě, já nevím...
Proč jsi nepočkala?!
Vždyť jsem říkal, že se vrátím
100%
Jen nevím, kdy,
Až se vybouřím
Za rok
Za dva,
A co ty?

Ty si hned najdeš chlapa
zplodíš dítě
raději hned dvě.
(pro jistotu)

A co já?!
Nemám se kam vrátit.
Neměl jsem se kam vrátit již v ten okamžik,
kdy jsem ten blábol z pusy vypustil.
Tak tu po deseti letech sedím u láhve whisky
Vybouřený,
Zajištěný,
V bytě plánovaný pro tebe
Sám.

V jedné ruce držím tvou fotku,
Značně ohmatanou a vybledlou
V druhé mobil
Vymoženost této civilizace
A s panáky sbírám odvahu ti zavolat.

No jo,
Ale co bude pak?

Tvá Nevěra nebo můj propadák?

Zora ŠIMŮNKOVÁ

Hodina lásky

Maličko odhrnul záclonu. už jí viděl. Stála na přechodu a čekala na zelenou. Za chvíli zazvoní. A co udělá on?

Přemýšlel o tom celý minulý týden. Ženu, která za ním měla přijít, znal už dlouho, jednou týdně se přátelsky zhruba na hodinku setkávali a dosud si vykali. Ona jemu říkala: „pane Václave“, on jí: „Ilono vy“, už bez toho „paní“. Mohl si to dovolit, byl mnohem starší.

Dnešní schůzka ale měla být jiná. Teprve nedávno si Iloně troufl, ba ne, to ona ho přiměla systémem otázek a odpovědí, říct nahlas, co si dávno přál. Možná by z té hry na pravdu ještě ráda vycouvala, poznal to, ale nehodlal jí to usnadnit. – Chtěl bych se s vámi milovat, aby vám bylo pěkně u srdce i na duši. A víte, pokračoval ve snaze oddálit chvíli ticha a pak tu, ve které bude muset vyslechnout její odpověď, – že to není jen tužba těla. Jsem stará škola, nedokázal bych to bez lásky k vám.

Vprostřed jeho řeči zvedla maličko ruku, ano, chce to odbýt s taktem, pomyslel si, uzavřít tu záležitost, aby ho to nebolelo. Ale došel k oknu a zády k ní mluvil dál. – Omlouvám se, Ilono. Sama jste to chtěla. Už o tom nebudeme mluvit. Měl jsem slabou chvíli, promiňte.

Podle zvuku poznal, že odsunula stolec, aby mohla vstát. Až klapnou dveře, vezme si prášky a půjde se natáhnout.

– Jen co snesete, říkávala mu doktorka, – jen co snesete...

Když mu Ilona položila ruku na rameno, lekl se.

– Nechtěla jsem, zčervenala.

Kývl hlavou směrem k rozehrané šachové partii: – Dohrajeme to ... příště?

– Asi to bude lepšíš, řekla zamysleně. Pomohla mu ještě sklidit hrníčky od kávy a pak odešla. Díval se za ní z okna, dokud nezmizela za rohem.

Když si lehal, fotografii nebožky ženy schoval do nočního stolku.

Jen co snesete, jen co snesete, slyšel svoji doktorku.

Spal špatně, teprve k ránu krátce a trhaně zabral. Dopoledne zašel do kostela: ne aby se modlil, ale aby v tichu přemýšlel. Vyčítal si, proč podlehl. Věděl přece, že některé věci mají zůstat nevyssloveny. Zkusil dlouhou procházku: vyčerpala ho aspoň natolik, že usnul jako dřevo.

Ilona se neozývala. Několikrát vzal do ruky telefon, že zavolá sám, ale číslo nikdy nevytočil. Dělal všechno, jak byl zvyklý a pořád si opakoval: – Jen co snesete...

Třetí den, zrovna když se díval na závody F1, pípla sms: PRIJDU JAKO OBVYKLE A UVIDIME.

Na kontrole mu naměřili vyšší tlak: – Něco doma, stalo se vám něco špatného? ptala se lékařka a zatímco schovávala tlakoměr, připomněla: – Jen co snesete.

Nadával si: proč to jenom říkal nahlas, když nemůže slíbit vůbec nic?! Až dosud nad Ilonou cítil jemnou intelektuální převahu, která mu dělala dobře. víc četl, víc znal, protože byl na světě mnohem déle. Cítil se polichocen, kdykoliv se ho s důvěrou zeptala, a zatímco odpovídal, pozorně poslouchala s hlavou maličko nakloněnou na stranu.

Ale tohle nebylo o znalostech. Čím víc se blížil Den D, tím byl nervóznější. Pokud selže, vědomosti a znalosti mu nepomůžou. Konec neodvrátí.

Možná nepřijde hned, ale pozvolný rozpad bývá horší.

Oba budou dělat jakoby nic. Možná ještě sehrají pár šachových partií, bude jí moci přečíst pokračování divadelní hry, kterou píše, ještě nějaký čas bude Ilona sedávat na pohovce pod reprodukcí Renoirovy Snídaně veslařů... a jednou nepřijde.

Vymluví se na neodkladnou práci. Nebude jí to mít za zlé, vždyť jako rehabilitační sestra nemá jenom jeho (ano, tímto způsobem se seznámili, původně mu ji přidělila sociální služba městského úřadu). Bude se vymlouvat častěji a častěji... a jednou pošlou někoho jiného.

Na semaforu naskočila zelená, Ilona přešla silnici a zmizela Václavovi z očí. Už jen tři domy a zazvoní.

Ještě nevěděl, co udělá. zajisté by mohl využít zkušeností divadelního ochotníka a inscenovat to jako černou grotesku. – Potřeboval jsem si něco ověřit do hry, kterou píšu. Věřodnou reakcí hlavní hrdinky. Jen proto jsem něco takového vyslovil, Ilono. Pokud to vyznělo moc věrohodně, omlouvám se. Takový výstup by jistě svedl, ale ublížil by.

Ještě když mačkal bzučák, který otvíral domovní dveře, nebyl si jist, co udělá.

Jen co snesete, jen co snesete...

Hospodská byla jako kytara

Hospodská byla jako kytara: široké zadek nakláněla mezi stoly, až jsem se bál, že mi pivo vyrazí z ruky. Měli tu dobrý pivo. Kozla, chodil jsem sem ale kvůli muzice. V naší ulici byly dvě hospody. Ale jen tady hráli každé pátek dixieland.

Za ty léta už jsem měl vychytaný místo s nejlepším výhledem. Sedával jsem blízko výčepu, pokud tam teda nezačláníl Zrzavej Pete, ale ten chodil poslední dobou málo. Šetřil na barák, a byl proto pořád v práci.

Pamatoval jsem všechny štamgasty léta nazpátek, vzpomněl bych si i na starýho Nerudu, co tu šéfoval před Máří. Ale to už bylo dávno: deset – patnáct let? Za tu dobu Máří zestárla. Když tady začínala, byla ženská krev a mlíko, postavu jako kytara. Trochu do větru, řekli byste, kdybyste viděli, jak chodila, jak se kroutila, ale nikdo na ni nic nevěděl. Bydlela v bytě nad hospodou, a kdyby si začala s někým z okolí, a že zájemců bylo dost, byla by hned na ráně. Ochotně nastavovala zadek k poplácání, bavila se, ale jinak nic. O víkendech za ní chodil maník v červený kožený bundě, prej automobilovej závodník. A možná to i tak bylo, když se zabil při autonehodě, zbyl po něm Máří velikej vavřínovej věnec, co někde vyhrál. Přinesla ho do hospody a pověsila na zeď nad výčepem. Po každým malování se vrátil zase na původní místo, což svědčí o tom, že Fredy, ten závodník, pro ni nebyl tak uzavřená kapitola, jak jsme mysleli, když si převedla šoféra Standu.

S ním se zklidnila, snad proto, že u ní bydlel a nechodil jen o nedělích jako Fredy. Jezdil pro barrandovský ateliéry a u filmu vůbec asi dělá spousta veselejších chlapíků, protože tu dixielandovou partičku přivedl on.

Když tu s dixielandem začínali, nebyli nic moc. Časem se vypracovali, koupili si lepší nástroje a občas v hospodě chytli i nějaké kšeft. Jednou měli hrát na oslavě i největšímu uhlobaronovi z Teplíc, ale dva dny před tou slávou umřel a s vystoupením pro tři sta lidí byl konec. To jen, že ta partička nebyl žádný bídný hospodskéj šraml.

Nejkrásnější dixie doba trvala tak dvě nebo tři léta. Pak přišla krize, lidi šetřili a do hospody chodili už jen takový, co si museli hlavu vypít, ať se dělo co se dělo. A ne takový, co jdou jen na jedno dvě piva, slušný občani jako vy nebo já. Ani muziku neměl chuť nikdo moc hrát, natož poslouchat.

Standu propustili z práce a začal pít. Máří už ani služby nestřídala, byla v práci pořád, jen aby je oba uživila. Taky už nelítala po place jako vlaštovka, ztloustla, otekal jí nohy a plá-

čaly po zadku se naučila zmrazit pohledem tak, že je navěky přešla chuť. Na samým konci týhle neradostný doby dostal Standa invalidák a jestli předtím ještě občas pomáhal v lokále, teď už dolů ani nechodil.

Byly to špatný léta, v týhle větě je všecko.

A pak se NĚCO STALO a lepší časy se vrátily. Jednopivové, jak jim říkám, a nedělní rodinky s dětmi zase začaly chodit, a když Máří za okno nalepila ceduli DIXIELAND OPĚT KAŽDÝ PÁTEK, dala vymalovat lokál a na čistou zeď zase vlastnoručně pověsila věnec po Fredym. Na výpomoc si vzala neteř a když hrál dixieland, obsluhovala většinou jenom ta Markéta. Máří seděla jako každéj jinej host a jen kasírovala. – Dixie, to je moje hudba..., zpívala na melodii z Limonádovýho Joca.

A vypadala v tu chvíli jako tenkrát, když jsem ji viděl v hospodě poprvý. Zardělá a smějící se ženská s postavou jako kytara. Holky nemůžou za to, že stárnou – ale kluci taky ne. "

A pak to přišlo. Město dům prodalo a novým majitelem se stal nějaký Amík, suchoprđ, co nechtěl v baráku hospodu.

Dneska se proto hrálo naposledy. Kapela dorazila v kompletním obsazení: klarinet, saxofon, bicí, trubka, dvě banja... Přišel jsem brzo, abych Máří pomohl, a proto s ní stačil dát řeč. – Kam bych šla? Nahoru půjdu – hodila hlavou směrem k hospodě na horním konci ulice, – mejt nádobí. Z důchodu se Standou nevyžijeme. Kór když on potřebuje ty léky, už to zase zdražili, sviňáci.

Standa jezdil už nějakéj pátek na dialýzu a veřejným tajemstvím bylo, že to s ním růžový není. Hubu na špacír si pustil saniťák Lojza, co ho vozil. Věděl to asi celej svět, ale řekl bych, že Máří nic nevěděla nebo si to aspoň nepřipustila. Kdo jí měl rád, na nich se neptal, a to byli skoro všichni.

Nehodlala truchlit: – Nějak bylo, nějak bude, típla cigáro. Pojď mi pomoct se stolama.

Bylo natřískáno tak, že ani já si neměl kam sednout. I Zrzavej Pete přišel: – Když je to naposled, to musím. Barák se nepo..., hulákal mi do ucha. Kapela hrála jako o život a já si prohlížel lokál jako bych ho viděl poprvé.

V jednu chvíli se kolem mě protáhla ven Markéta. Bylo tolik lidí, že se na mě musela doslova nalepit. Přísahal bych, že při tom zavrtěla zadkem.

V deset večer jsem pil pátý pivo, když vzadu někdo zhasnul. Svítlo se jen nad trumpetákem, ktorej vstal a nasadil sólo. Během něho Máří obřadně sundala ze zdi nad výčepem ten věnec po Fredym a chvíli ho držela nad hlavou. Bylo to její vítězství, ten večer, ta hospoda, dixieland... ten aplaus si zasloužila.

Ještě dozníval, když se v lokále objevil Lojza saniťák. Za ním jsem pootevřenými dveřmi zahlédl Markétu. Zamířil k Máří, něco jí pošeptal a vyvedl před hospodu.

Protože jsem měl poměrně přehled jak a co, postavil jsem se k pípě a točil, dokud se Markéta nevrátila. Tou dobou už každéj věděl, co se stalo, nikoho jsme proto nemuseli k odchodu dvakrát přemlouvat. My dva jsme pak všechno nahrubo uklidili a hospodu zamkli.

Bylo už skoro ráno, když si na dvoře dala Markéta prvního práška.

– Nakonec je dobře, že se to stalo zrovna dneska, řekla zamyšleně. Že poslední, co slyšel, byla ta muzika. Dost nás trápil, ale když hráli dole dixieland, byl vždycky hodnější.

Na to se nedalo nic říct. Chvíli jsem myslel na Standu, ktorej už v dixielandovým nebi jistě veze na koncert Bixe Biederbca nebo poslouchá nějakou pekelně dobrou kapelu. Pak jsem Markétě půjčil čistéj kapesník a objal ji kolem ramen. Opřela si o mě hlavu a já jí jemně poplácával po rameni a pak po zadku. Nic víc, přátelé, nic víc.

Za nějakéj pátek začali hrát dixieland v druhý hospodě, ale už to nebylo ono. Možná je hudba jako kytka, nedaří se jí všude stejně.

Darina MARTINOVSKÁ

(ukázka)

Chalupa

Tu chalupu koupil můj dědeček Alois pro tehdy již bezmála stoletou prababičku Anastázii. Její odhadní cena činila sedm set dvacet tři koruny šedesát čtyři haléře.

Dědeček však byl odvážný muž, to už dokázal na bojištích obou světových válek a pevným vedením a důslednou organizací života naší rodiny. Zaplatil chalupu najednou, což nebývalo jeho zvykem a v místním hostinci potom ten dobrý obchod zapil. Prababička Anastázie se ve svém synovi viděla. Ještě v pozhnaném věku věřila, že to, co řekne Lojzík, je svaté. V den, kdy slavila narozeniny – jen ona věděla kolikáté – předal dědeček Alois své dojaté matce slavnostně klíč od nového rodného domu rodu Veselých.

I.

Když jsme snědli dort, zavelel dědeček k odchodu na nádraží.

Cílem cesty byla prohlídka zakoupené chalupy – našeho nového domova.

Po šesti hodinách cesty vlakem, spořádala rodina všechna vajíčka uvařená natvrdo, bábovku, štrúdl a dvanáct chlebů s máslem. Když jsme po třech přestupech a hodině chůze stanuli na klikaté silniče stoupající vzhůru, dal dědeček pokyn k zastavení. Oznamil, že teď už je to kousek a dodal: „Za touhle zatačkou je stráň a tam stojí náš dům.“

Všude ležel sníh a my umořeni cestou a zvědavostí, podlehli slibům a vidině teplého čaje ve vyhráté světnici. Dědeček sliboval, že zatopí velkými poleny a my uslyšíme, jak praskají a jak to krásně hučí v komíně. Těšili jsme se na vůni páleného dřeva, ze kterého budou poletovat jiskřičky jako hvězdy. Podíval jsem se na rodiče a viděl jsem, že z našeho průvodu tomu věřím jen já a prababička Anastázie. Držela se velmi statečně a po celou cestu nepřestala Lojzíkovi lichotit, že nebýt jeho, tak se rodina rozpadne.

Bílá stráň, která se před námi otevřela, vypadala jako prostřený stůl s bílým ubrusem. Tu a tam vykukoval zavátý strom či keř, po chalupě, však ani stopy. Dědeček se rozběhl do vršku a asi v polovině, za jakýmsi keřem začal usilovně hrabat.

„Nestůjte a pomozte mi, tady je komín!“ volal na nás a mával kostkovaným kapesníkem.

„Ještě, že jsem si ten keř označil!“

Keř byla statná zavátá lípa, o kterou se opírala naše chalupa.

Všichni muži rodu, včetně čtyřletého Ládíka nastoupili a jali se vykopávat rodný hrad. Když se začalo stmívat a my se dohrabali k podkrovnímu vikýři, zavolal dědeček sláva a hurá a prababička zatleskala. Strýc Láďa vypáčil okénko a chtěl se protáhnout dovnitř, ale statná ramena mu v tom zabránila.

Tak se všichni otočili na mě.

Bál jsem se, až se mi rozklepala kolena. Ostatní mě statečně povzbuzovali, i když už ani snad nechtěli vědět, jak chalupa vypadá a spíše se toužili vrátit do útulné čekárny na nádraží a počkat na první ranní vlak.

Šel jsem se rozloučit s maminkou.

Táta se slovy – drž se, chlapče – mi podstrčil lovecký nožík.

II.

Do pastoušky – tak nazvala chalupu moje troufalá teta Běta, poslední chalupy v jednom cípu u Hůreckých slatí, se prababička Anastázie stěhovala první jarní den.

Celá rodina, po zkušenostech vyzbrojena lopatami a dalším náčiním a vybavením, jako byl stan a jídlo na tři dny, si zkušeně prokopávala cestu zledovatělým krunýřem sněhu. Po několika hodinách úmorné práce vznikla ulička asi půl metru široká a prababičku jsme slavnostně procplali do nového domu.

Tak říkala chalupě ona.

Prababička tam v náručí donesla nejdůležitější část rodinného majetku – sloupkové hodiny, které koupila na trhu v šestačtyřicátém v Mělníku.

„Kde tikají hodiny, tam jde život, tam je domov,“ řekla obřadně a ustlala si na otomanu za kachlovými kamny.

Ten rok jaro do hor ještě neproniklo, přestože v údolí Labe, odkud se prababička přesídlovala, již kvetly sněženky. Děda Alois tvrdil, že jaro začne zítra, že on to cítí v koleni a ulička proto zatím stačí, protože to zítra roztaje. tak proč bychom se nadále namáhali.

Tehdy přišlo jaro počátkem května a v chalupě přibýlo další vybavení, jehož rozměry určovala šíře uličky.

Ta však po májové vánici opět zapadla.

III.

Dědeček byl skutečně sloup rodu. O čem rozhodl, stalo se pro členy rodu zákonem. Jakékoli námitky byly zbytečné a byly skutečným proviněním, zasluhujícím potrestání. Jediný, kdo neustále protestoval, byla statečná teta Běta. Taky si za to vysloužila označení černá ovce a bílá vrána rodiny v jednom.

Když jsme v chalupě přežili statečně druhou zimu a dědeček nás měl hezky pohromadě, rozhodl, že je načase začít s drobným hospodářstvím. Koncem února, takhle v pátek večer, svolal rodinnou radu a pronesl slavnostní řeč. Začal tím, že je vše drahé, že je nás jako psů a že každý chalupník musí být i dobrý a hlavně soběstačný hospodář. Tak to bylo, je a bude.

Všichni jsme s úžasem naslouchali líčení, jak vypěstujeme zeleninu všeho druhu a zavaříme ovoce, pochopitelně také všeho druhu. Po dvorku, který mimochodem u chalupy vůbec nebyl, se prohání drobné zvířectvo a moje maminka každé ráno podojí strakatou kozu Rózu a boubelatou krávu Marínu.

Moje maminka kozu, natož krávu, v životě neviděla. Přivdala se do rodiny Veselých z městečka, kde byl táta na vojně a kde obyvatelstvu zajišťovala živobytí malá textilní továrna, v níž se maminka vyučila přadlenou.

Takovými nicotnými poznámkami se však dědeček odmítl zabývat.

Prababička Anastázie nadšeně přijala úlohu chovatelky drůbeže a když nám dědeček sdělil, že budeme jeden druh chovat na maso a druhý na vejčeka, nadšeně zatleskala.

Tetě Bětě byl svěřen do péče statný vepř. Omdlévala a zároveň mávala rukama na protest, když jí dědeček řekl, že to bude její šance, chlouba a jediný životní úspěch. Příkyvovala pouze ve chvíli, kdy dědeček sdělil, že vepřík bude poražen slavnostně na vánoční hody.

Na mého otce a strýce Láďu zbyla drobná domácí údržba.

Postup prací pro ně stanovil dědeček takto: Nejdřív postavíte kurník a králíkárnou – tak šest až osm kotců, do příštího pátku zhotovíte přístřešek na krmivo, postavíte kůlnu na dříví. Začnete ale seníkem, ten je nejdůležitější. Potom opravíte komín, vyčistíte studnu, zkopete

tu straňku za domem, co nám hrne vodu do baráku, srovnáte příjezdovou cestu... Marínu zatím dáme do stodoly a stáj pro koníka si nechte na léto, protože ten hňup Sajdl z horního konce mi Venouše zatím nechce prodat... Zatím!“ dodal.

Dědeček usedl.

Kolem stolu se rozhostilo hrobové ticho.

Díval jsem se na strýce. Mnul si bradku a jistojistě přemýšlel, kam se ukrýt před dalším náletem dědečkovy fantazie. Podíval jsem se na tetu Bětu. V rodině proslula jako rebel, ale její oči teď byly hluboké studánky. Na tatínka jsem se netroufl ani podívat a maminky jsem se raději chytl za ruku pod stolem, abychom překonali tu tíživou chvíli.

Dědeček sobě přidělil úlohu vrchního rádce a abychom si nemysleli, že je to úloha snadná, oznámil, že hned zítra se vydá nakoupit potřebné nářadí, semena, sazenice k založení plánované bohaté úrody.

Když skončil svou řeč, povstal a moudře prohlásil: „Pamatujte si děti, píle a pracovitost jsou jedny z nejšlechternějších vlastností. Člověk je za ně vždycky odměněn... hlavně dobrým pocitem,“ upřesnil. „Teď mi podejte fajfku, jdu přemýšlet.“

A odešel na schody k půdě.

IV.

Příští den odjel do města. Když se po třech dnech vrátil, přivezl motyku, semena neznámého původu a strakatého psa. Ve vlaku se dědovi totiž sáček se semínky roztrhl. On je hbitě přesypal do krabičky od šňupacího tabáku a sáček vyhodil. Už na další stanici však nevěděl, jestli budeme pěstovat macešky či konopí.

Pejskem udělal děda radost hlavně nám dětem. Vyprávěl, že je to určitě nejchytřejší a pro naši rodinu pravý pes. Správný pes totiž ví, ke komu má jít. Tenhle si na nádrží mohl vybrat kde koho, ale vybral si dědečka a ne a ne se od něj odtrhnout.

„To nebude jen tak obyčejný zatoulaný ratlík, přidal se ke mně na nádraží a celou cestu kolem mne radostně poskakoval.“

Až po letech jsme se od výpravčího Bláhy, který měl právě nějakou slabou chvíli, dozvěděli, že děda každých dvacet metrů věnoval psíkovi kus buřta, čímž docílil radostné poskakování a věrný doprovod až do chalupy. Do naší rodiny se psík okamžitě začlenil. Byl to zdatný druh neznámé rasy a stal se po dědečkovi druhým pánem rodiny. Byl celý černý, jen tlapky měl bílé a malou bílou hvězdičku mezi očima. Dědeček se zlobil, že by to mělo být obráceně, že má takhle ty ponožky pořád špinavé. Ve chvílích posvátného přemýšlení drbal za ušima a říkal: „Ty Pse, ty máš život... psí!“

V.

Zahrádka, kterou děda Alois u naší chalupy vymyslel, se první rok jaksi nevyvedla. Nevydařila se, přestože jí byla věnována veškerá rodinná péče a pozornost. A byly ustanoveny hlídky, jejich úkolem bylo hlásit, zda už něco raší na záhonech.

Zahrádka neposkytla plánované výnosy zeleniny a navíc během prvních jarních měsíců zarostla neznámým býlím. Rodina se ho snažila odstranit, nejprve ze záhonků i z cestiček, později aspoň ze záhonků. Nakonec děda vydal rozkaz nalézt mezi těmito nepřátelskými rostlinami aspoň část původní sadby a zachránit ji před uhynutím ve stínu zákeřného plevele. Vše děda řídil pod heslem předků: „Nepřátel se nelekejte, na množství nehleďte!“

Koncem července nám pomohlo sucho. Plevel již tolik nerostl, nerostla však ani naše plánovaná úroda. Uprostřed zahrady na původním záhoně zelí se skvěla jedna ohromná hlávka.

Děda ji nazval královnou zahrady a každý večer v místním hostinci popisoval její růst.

Hlávka postupně nabývala velikosti kopacího míče, prádelního hrnce a hlavy starosty Zouvala. Děda k nám pozval na exkursi několik místních zahrádkářů v čele s jejich předsedou, aby je poučil, jak se pěstuje bílé zelí hlávkové. Na pošetilé dotazy, proč má na zahradě jen jeden tento skvělý kus, odpovídal jasně a s přehledem: „Až si ověřím metodu a druh, kterému se v tomto nehostinném kraji bude dařit nejlépe, budu je pěstovat ve velkém.“

Jen děti, které kolem nás chodily do školy, neměly k dědečkovým činům patřičnou úctu a pokřikovaly: „Veselí, Veselí, přišli k nám na zelí, o hlávku se prááááá, potom se pos...“

Dědeček po nich házel vším, co mu přišlo do ruky, a huboval učitele Vondráčka, co v té škole dělá, když z ní vychází taková mládež, která nemá úctu k ničemu, zejména k příkladným činům.

Jaromír KOMOROUS

Výsada mimoňů

Hlas ji začal zdrhávat před Berounem na kopci. Při pohledu na zelené lesy a rozložitě kopce se rozplakala. Podal jí kapesník. Seděla vpředu a on za ní. Jenom ji pohládl. Copak nevidí vlevo ten lom? Copak nevidí řadu komínů a zanedbané domy okolo silnice? Copak nevidí, že se za těch dvacet let, kdy sem ani nesměla, zase tak moc nezměnilo?

„Brácho, tady je tak krásně,“ zašeptala, když trochu přemohla pláč.

„To je houby. Počkej Šumava,“ patriotsky znětil Brdy bratr Tokaň vedle ní a prakticky rozhodl.

Dali dohromady sestavu jak víno, sehnali chybějící lodě, pádla vzali svoje, sbalili hudební nástroje a do flašek na bagáž přibalili náladu. Lanýž přistavil autobus s vlekem, navázali a jedem. Paňáci se usalašili na zíněnkách na zemi. Stačili za jízdy cvičit. K čemu jinému se zíněnký dělaly? Lanýž s tím jezdil normálně po automobilových závodech a vyrabovaný bus měl proto, aby se tam víc vešlo. Vzadu udělal velká vjezdová vrata. A na kolečkách s buginou vjížděl až pod hák. Zavěšení od stropu? Distinguované přivřete oči. Ten strop vyztužil, klid. A vidíte tu vestavěnou konstrukci? Ale vrata byla knop. Šofér si s tím prý poradí. Zíněnký přihodil. Velcí obsadili zbylá sedadla, moc jich tam nezůstalo, ale to stačí a zazpíváme sobě ňákou ňákou.

Začala zase natahovat. Jen moment, nával. „To my vůbec neznáme,“ vzdychla pak.

„Ty toho ještě neznáš,“ řekl jí do hukotu motoru.

Šlehla po něm očima. Nikdo si toho nevšiml. Byla to jen jejich hra.

Lanýž se prvně na řeku koukl až nad Annínem. Konečně utíchl. I oni. Nemluve za jízdy s řidičem. Jejich šofér pozorně cejchoval koryto od volantu. Vody asi teklo akorát, protože je zavezl k řece do Radešova. Než se stačili vykutálet ven, řekl jim vážně: „To bude mezinárodní splutí Otavy. Těšte se z toho, že si to můžete užít. Těšte se, že dýcháte, pociťujete hlad, žízeň. Já už se nemohu dočkat. Řeka to vidí.“ A vyrazil s basou ve futrálu do Rejštejna.

Kamarád Jíra, starý lezevec, měl kousek vedle chalupu. Oni ji přijeli jednou okupovat osmadvacátého října, protože to hodilo tři dny. Těšili se, že jsou. I tenkrát. To jim šlo. Nad Rejštejnem schovávají u řeky v lese skály. Celičké kyselé, zarostlé mechem, pod spadaným jehličím ukryté všechny chyty. Stranou zájmu všech lezounů, protože ochrání tu mají větší slovo. Skály nevyčnívají. S bídou dohlédneš mezi větvemi na řeku. Když usedne strakapoud před svou vysekanou dírkou ve stromě, máte to z očí do očí. Rozvlnil zbytečně ovzduší, ptáček, ale jak jinak má na sebe upozornit? A nekřičte, prosím. Moc dlouho ho to bavit nebude, užijte si to. Měli ty skály vyhlídnuté a tak jeden den na nich lezli. Počasí jim přálo, každý zůstal zalezlý. Až se jim černá lesní hlína skoro nesmytelně vryla do čar v dlani, až jim vytvořila smutné měsíčky za nehty a začernila tváře, protože přilnula a měla proč. Pršelo. A v noci tak, že na skály druhý den mohli zapomenout. Co teď? Vzali s Lanýžem letitého debla. Našli ho u Jíry ve stodole. Visely tam staré smyčky, lezecké žebříčky s utrženým špryčlíkem a jiné. Třeba dvě plovací vesty, které se styděli natáhnout už v dětství. Když ale nic teplejšího není ... A dvě pádla. Pršelo pořád, ale šumovali k nezastavení a sedět celý den v chalupě se jevilo nad jejich sílu. Měli nějakou? I měli, to bychom jim křivdili.

„Vemte si aspoň čepici,“ řekla jim žena Jírova a samaritánský akcent se ani nesnažila zakrývat. Přivázali loď na auto a davaj na Čenkárnu, protože ta holka Otava si o to říká a termín k zamknutí má až za dva dny, bohatě stíhají.

A ohromná pařba dolů po řece do Rejštejna. A protože, pane vrchní, to se hned tak nevidí, takhle na podzim, dejte nám grog a my zas jedem, je to na tobě, Jíro, my za to nesmíme, hnali nahoru a on si snad poprvé v životě vychutnával jízdu na háčku, na předeek se přímo dral. Věděl, že si tam může leccos dovolit, protože měl za sebou člověka, kterému každé máchnutí pádlem řekne vše, a když se propadali pod nějakou peřej, živočišně ji vnímal a uvědomoval si, jakou slast vlastně skládá k nohám své ženy. Jestlipak si to ta ženská uvědomuje? Jestlipak se těší, jako on, že je? Závíděla, když jí to pak vyprávěl, ale kolena mrzla jemu. Zima, jako když dře.

Zlatý červen. Připravili spaní, nakrmili děti a courali za Lanýžem. Když se dopočítali k dlouhému stolu, zdálo se, že došli všichni. Pak do toho hrábli. Drbal kytaru a zpíval, aby se dočkal vzdechu a přiznání, že tohle taky neznají. Je toho ještě mraky, počkej, děvče, svět zraje do fajn. Třeba vem takovouhle hospodu u řeky. Nemuset poslouchat svou dobu a nečíst denně noviny, se strachem, že mně něco uteče, když si je nepřečtu. Nebýt vytrslý, že brácha má žízeň jak zavalený horník, když on má takovou, co ho zná.

Honilo se jí to v hlavě. Pijou z püllitrů, k nevíře. Jako náš táta před dvaceti lety. Pořád stejné. Sepnula ruce před sebou a na něco vzpomínala.

To byly naše úteky, zámořská, víš? Už to nepochopíš, Tokáňko, zda-li je to vůbec k chápaní. Buď si něco pamatuješ a nebo šlo všechno do háje. Zaplaťbůh. Nezapomeňte se napítí! A jemu najednou ta věčná závora a ostnaté dráty, jinak silně nesnesitelné, vykolorovaly jeho zem nedávné doby, tak, že se mohl na ni koukat. Nakresli beznadě, možná špínu, možná potápějící se loď, z níž dávno vystoupil kapitán. Nakresli nemohoucnost a neúctu k lidskému životu. Všechn hnůj, připravený k té malbě, vykydej na plátno. Ukaž malost a určitě švejtkárny. Vždyť nemáš pravdu, přece, kdosi křičí, hlavně ti starší. Pod vlivem poslední světové, zřejmě. Slábne, ten hlas, slábne. Ale jednu věc téhle své ztracené generaci mohou jiné závidět. Křížem krážem poznali svou zem. Vždyť ani jinam nemohli. Zevrubná znalost své otčiny. Teď se přidala jen pyšnost. Nemusel řešit, zda jít, či ne. Měl štěstí a k této otázce on, uvozdržený kluk, nedorostl. Z existenčního hlediska neexistovalo totiž tenkrát žádné ne. Až potom se přidala citová závislost na kdečem a on pochopil Amose, že si přibalil do exilu hroudu české hlíny. Ptát se zámořské Tokáňky, zda jí má někde v pytlíku mu připadalo nemístné, ale o tom to je, holka. Když už máš padnout hubou do hlíny, tak ať ji aspoň znáš.

Vyšel z hospody a nasál vůni obzoru, voní tu jehličí a i ta voda v řece, nad okolními střechami se vznáší dým a cítil spálené dřevo a u stanu dostal tmavý krajíc s kouskem špeku.

To vy nejíte? Ach jo. Kde jsi má ženo, můj háčku, má dobračko, má Vlňko? Ty to všechno znáš. Víš, proč to zpívám, poslouvej, teď hraji jen pro tebe. Nech se rozmazlit akordem. Ty jsi život a v tom klukovi, který leží zachumlaný někde vzadu, ten život pokračuje. Jestlipak už holomek spí, já bych ho kolikrát ... Logicky mu říkali Vlňák. Nikdo se nedivil.

Došel Tokáň a beze slova začal rozdělovat noční oheň. U toho se dá jen tak sedět, mnoho se už nemamluví, trsátko patří do kapsy a na kytaru se hraje prsty a zpívá se potichu a dolují se písničky starší než vykopávky Národního muzea. Sentimentalitou se brodíš po kolena, ne-li do pasu. A pak začne na východě světlat obloha, ohňové jazyky vyblednou a ptáci ve větvích zase už řvou. To jsou ty první noci venku v Čechách. I když spát se musí jít všude. „Asi vám závidím,“ řekla zámořská místo přání na dobrou noc.

Teď ale píchali vodu už v Sušici a pod nádražím číhala první opravdová šlajsna a na filosofické úvahy nenazrál čas, přistávali na levobřehu a nechali všechny vystoupit a do lodí

se racely osvědčené posádky a sjížděly dolů a vyběhly pro další loďku, protože už to tak zařídili, že lodí stálo nad šlajsnou víc než lodivodů.

„Tak, lidi,“ zakřičel. „Ještě deset kilasů a stavíme. Vem za to, chlape,“ tiše dodal do své lodě k synkovi. Pohoda.

Mezi Žichovicemi vpravo a hradem Rabí vlevo je doprava z řeky přepad. Naproti na levém břehu číhá úzký pruh trávy a za ním prudký sráz vzhůru. Tam mířili. Pokud ráno vyjde slunce, vylezou ze spacáků na ně. Přistávali odpoledne a protože je zachvátil všeobecný hlad, všichni většinou něco pojídali. Co dělat jiného, když Lanýž vytáhl z lodě koloběžku a odjel teprve pro autobus. To bylo minusové, ale jinak to nešlo. Mohou baštit do udolání s sebou vezeného proviantu, mohou baštit do udolání sama sebe. Zkušenější jdou na jedno. On je Lanýž vyzvedne.

Vyzvedl. A zaparkoval svůj krám potom až do kouta louky. Jednak u břehu řeky vedla loukou cesta a jednak do toho kouta měli blízko. Mohli postavit stany a obléknout sebe a hlavně paňáky. Ti byli zvyklí, ale proč nenatahovat ruku po něčem, co si mohou dopřát.

Lít začalo ve chvíli, kdy dovařili v kotli společný guláš. Roznesli si jej do stanů. A čekali shovívavost z nebes. Marně. Šli tedy spát, aby měli naděláno.

„Dvacet let jsem nespala ve stanu,“ slyšel ještě zámořskou. „Tak si to užij,“ odpověděl jí bratříček.

Když vystrčíte hlavu ráno ze stanu, náhodné diváky pošlete k šípku. Ten den měli chuť vyšupačit i toho nahore. Ono lilo furt. Od západu mraky tmavé, jak barva kůže afrických domorodců a nasáklé vodou jak namočené fusekle. Mezi stany proběhl velmi krátký rozhovor. Za chvíli vše utichlo a vstávání odročeno o dvě hodiny. Pak se vstávalo stejně, jen s tím rozdílem, že už nešli spát a některé začaly i něco činit. Po jídle a nezbytné kávě rozhodli, že si mohou dovolit přepych nejet. No jo, kdyby tak vydrželi ve stanech. Oblékli se do deště a šli nahoru na hrad. Každý stál na hradbách podesáté a doplňovali ve výkladu místního průvodce a nebáli se diskuse, když řekl něco vybočujícího ze známé historie hradu. Vrněl radostí, hradní mužíček, že vypadli a malý Vlnák se na násvi skoro rozplakal, když odmítl jít do hospůdky. Doma zase futr a pak se rozdělili. Lanýž s pár jedinci vyšel do deště proti proudu. Ostatní mu dali k dobru hodinu a vyrazili v jeho stopách, jasně, stopovačka. Byli ve funkcích supervisorů a aktéry se stali hlavně ti malí. Lanýž je táhl proti proudu do Žichovic, přes mostek, skrz vesnici a vzhůru do kopce a Tokaň využil polní cestu a hnal děti poklusem, dolů a znovu, paňáci běhat uměli, snažili se rádi a přestalo pršet.

„Proč to dělá?“ ptala se zámořská.

„Aby trochu potrénovali. To my tak občas děláme,“ řekl jí. Jejich ženským vykládat nic nemusel, měly jasno.

„Vždyť hnedle všichni pádlují.“

„Ale neběhají. A oni jsou běžci.“ Vzdělili se ostatním, neviděl to dobře, ženo, pomoc!

„Běhali jsme všichni, ale táhat to do lodí?“

„Oni to přece netahají do lodě, ale do lesa.“

„Do lesa mě taky nikdy nikdo netahal.“ A zase šlehla očima.

„To my tady děláme běžně.“ Maminko, kdybys to viděla. Zastavil se a nechal ostatní dojít.

V hloučku nacházel klid. A stejně už stáli nahore, kam jinam by je Lanýž vedl.

Po pár krocích se před nimi otevřelo jezírko. Čistá voda lemovaná hradbou skal. Pro nově příchozí doslova šok. Kdo by se nadál. Pro ně ne. Udělali si tu radost s každou Otavou, co se jim zadřela do rukou.

„Vy blázni, jak to, že o tom víte?“

„Víme o všem, sestřičko. Co naděleš. Už jsme se tak narodili. Výsada mimoňů,“ říkal Tokán a svlékal se. Bez váhání i ostatní. Závodili s dětmi, kdo dřív a vrhali se do teplé vody jezírka. Koupali se tu pokaždé, když se sem dostali.

„Ty nepůjdeš?“ zavolal na břeh. Pozdě si uvědomil, že na to čekala. Začala na zem pomalu, zbytečně pečlivě, skládat svršky. Ježíšmarjá, ženo, kde tě mám, chlapče, kde jsi, dáme si závody na druhý břeh.

„S amatéry nezávodím,“ odfrkl si plavecký profesionál a upřeně hleděl na tu americkou paní.

Aspoň, že je po mně, pomyslel. Plaval tedy sám.

I to nejlepší divadlo jednou skončí a oni, už oblečení, našli poslední písemný a vlastně obligátní vzkaz od Lanýže: „Jsme pod kopcem. Hleďte.“

„Za ním,“ zařvaly děti a hnaly do výcepu. Byl tam.

Pavel ČERVENKA

Umělec

„Tak co, udělal jsi mi pro manželku ten náramek?“

spustil bratranec, jen položili mamutí kýtu před chýši.

„Neudělal, neměl jsem tu správnou mamutí kost,“

začal jsem se vymlouvat. „Ale teď to půjde rychle, jak tak koukám na váš úlovek. Hned jak tu kýtu sníme, pustím se do výroby.“

„Jenom abys to stačil, výročí máme těsně před úplňkem – a to není dlouhá doba. A cos vlastně dělal celou dobu, když jsme byli na lovu?“

„No, opravil jsem chýši, vyrobil krabici na pěstní klíny a vymyslel stojan na oštěpy.“

„Hele, víš, že pěstní klíny už nepoužíváme a stojan jsi měl vymyšlený, už když se šlo na lov. Tak cos vyráběl? Ukaž.“

„No, zkoušel jsem něco trochu nového, myslím, že by to mohl být v umění nový směr.“

„Tak se pochlub, už se těším,“

„Tady, podívej.“

„Co to je?“

„No, soška nahé ženy.“

„To mě napadlo, ale kde jsi takovéhle stvoření viděl? Prsa až na kolena, v pase víc než já měřím, tlusté nohy... Copak takhle vypadají naše holky? Vždyť se podívej kolem sebe. Útlé pasy, malá pevná prsa a štíhlé nohy.“

„To taky není ženská od nás. Víš, jak nedávno přiletěli ti cizinci v ohnivě chýši“

„Vím, ale ti takhle nevypadali. Byli zabalení do takové neforemné kůže a místo hlavy měli velkou kouli.“

„To je právě to zvláštní. Já jednu tu cizinku sledoval k řece. Když si myslela, že tam nikdo není, tu zvláštní kůži i kouli z hlavy sundala. Byl to jenom oblek. No a takhle vypadala, když lezla do vody se vykoupat. Já teda myslím, že to byla ženská.“

„Asi jo, ale rozhodně líp vypadala oblečená, s koulí na hlavě. A co je to vlastně za materiál, z kterého je soška vyrobená? Kámen?“

„Kdepak. Hlína od řeky. Chtěl jsem totiž svůj výrobek ukázat těm cizincům, ale zrovna ve chvíli, když jsem přicházel, začala se chýše otrásat, rachotit a šlehalo z ní plameny. Nezbývalo než utéct. No a soška mi vypadla. Když ohnivá chýše s cizinci odletěla, vrátil jsem se jí hledat. Všechno kolem bylo spálené a já si myslel, že taky shořela. Ale naopak, krásně ztvrdla a je nádherná.“

„Nádherná? To máš tedy divnej vkus.“

„Já myslel jako socha, ne jako ženská.“

„No dobrá, ale radši ji někam zahrab, ať ji nikdo nenajde. Ještě by si mohl myslet, že takhle vypadají naše holky. A nezapomeň na ten náramek!“

Vlasta ZAVADILOVÁ

(ukázka)

Šumavské putování

Každá akce, zejména turistická, která má sloužit k ozdravení těla i duše, musí být náležitě připravena. To dobře vědí cvičitelky Tělocvičné jednoty Sokola v Plzni Doubravce. Každoročně organizují pro své kamarádky pětidenní soustředění na Špičáku, a proto se sešly Vlasta, Jana a Věra, aby nad mapou Šumavy vymyslely vhodné trasy pro věkovou kategorii senierek v raném stáří. Bylo třeba volit atraktivní výlety, zaručené méně náročné nežli ty loňské, aby nedošlo k přečnování sil, bloudění a podobným zádrhelům, jichž se dopouštějí nezkušení začátečníci nebo lidé nezodpovědní. Zmíněná trojice naplánovala dva pochody s poněkud těžším stupněm obtížnosti a tři lehčí vycházky, aby tak byla respektována zásada, že každý druhý den musí být tzv. odlehčený. S jízdami řady vlaků Českých drah a autobusů několika společností, které jim z internetu vytiskly jejich vnučata, zvažovaly možnosti přepravovat se z místa momentálního bydliště do místa startovního, eventuálně cílového. Dopodrobna se promýšlely i jiné důležité věci, nesmí se zapomenout mapa, buzola, mobil, cizí měna, dalekohled a telefonní čísla horské služby v celém Šumavském národním parku. Po vzájemném ujištění, že příprava již nemůže být lepší, si už poněkolkáté přitukly červeným vínem na zdar celé akce a rozloučily se. „Tak ahoj, děvčata, uvidíme se v neděli na nádraží,“ pozdravily se všechny tři téměř unisono.

V neděli 3. září v 7.45 hod se nás sešlo v nádražní hale u sochy hutníka všech pětadvacet. Některé doprovodil manžel, momentálně fungující jako nosič objemného zavazadla, ale většina došla sama a jen mnohá poznamenala s povzdechem, že ten její je ještě v posteli a že rozloučení proběhlo až nápadně snadně, dokonce by se dalo vyložit různě, možná slovy: „Jen jeď, já to tady sám přežiji, alespoň si od sebe odpočineme, já už to potřebuji jako sůl.“

Jedna přes druhou předávala informace o tom, co si vzala s sebou, co zapoměla, kolik může poskytnout jídla v případě nouze a jiné důležité věci.

Do vlaku se nastupovalo celkem ukázněně, ovšem poněkud hlučně, takže mnozí cestující raději odcházeli do jiného vagonu v předtuše, že by si cestování v klidu asi neužili. Dobře udělali. Cesta uběhla rychle, ani se nestačilo všechno prodebatovat, snad nám na to bude stačit pět dnů. „Špičák, děvčata, vystupovat, nic nezapomeňte,“ zazněl první povel tohoto dne. Na nádraží jsme chvíli počkaly, až pro naše zavazadla přijede ubytovatelka Marcela se svým terénním autem, a pak bez zátěže, pokud nepočítáme naše přebytečná kila, zvolna kráčely směrem k chatě. Jako každý rok jsme cestou zaznamenávaly, co se kde změnilo, přistavělo, předělalo a jako každý rok došlo na proklínání strmé cesty vedoucí k našemu dočasnému domovu. Padala silná slova na ten ukrutný kopec a z těch nejslušnějších vyšel výrok z jedné z úst: „Ty potvoro, jak to, že jsi rok od roku příkrější, snad to není způsobeno ubýváním mé zdatnosti – však já se tam doškrábu...“

Ubytování proběhlo hladce, neboť už víme, které silně chrápající nocležnice se nebudou vzájemně rušit, které se dovedou probudit bez budíku, které jsou schopné i po těžké túře vyšlapat schody do druhého patra a kdo musí bydlet v blízkosti toalet.

Po poledni jsme vyšly přes Hofmanky směrem na Pancíř, ovšem ještě na naší louce nad chatou byla krátká zastávka s lehkou rozvíčkou a protažením, abychom se pozdravili se šumavskými hvozdy a Javorem především. Hrozily jsme na toho velikána prstem se slovy: „Jen počkej, mizero, my tě pokoříme, my tě zdoláme, těš se na pondělí!“ Naše bosé nohy se laskaly se šťavnatou trávou, na příkaz cvičitelky každá přijímala energii z matičky země

a ruce ve vzpažení zase vstřebávaly energii z vesmíru. Každým mocným nádechem a výdechem jsme se cítily lépe. Tento rituál má něco do sebe, určitě funguje pozitivně na ty jedince, kteří v něj věří a to je náš případ. Ne nadarmo docházíme do hodin jógy. Stavů blaženosti byla učiněna přítrž pokynem cvičitelky: „Dodýchat, obout, napít, batohy na ramena a pokračujeme v cestě.“

Bylo chladné a silně větrné počasí. Lanovka na Pancíř nejezdila až do odvolání, a tak došlo na dělení do výkonnostních skupin.

První: zdatné šlapky až běhny – cíl: Pancíř, Špičácké sedlo, chata.

Druhá: chodky až šouralky – cíl: Sedlo a chata.

Třetí: lenochodky, lehce nezpůsobivé – cíl: chata, stejnou cestou.

Čtvrtá: cykloturistka – cíl: chata, zdolání kolmo po silnici.

Pro všechny skupiny platí jediný úkol toho dne: být do 19.00 hodin u večere, přezuté, umyté, učešané a u barového pultu si založit konzumní kartu na pití, které si v průběhu pobytu poručíme. Nejsme tu přece poprvé, tato praxe se osvědčila z mnoha důvodů.

Druhá, třetí a čtvrtá skupina došla a došla v pohodě kolem páté, ale první skupina až o hodinu později. Podle výrazu ve tvářích a zpomalené chůze všech účastníků se mohlo vyčíst něco jako – to jsme si daly – to byl zase zážitek – máme toho tak akorát...

Na dotazy, kde byly tak dlouho, ty prolhanější a ješitnější odpověděly, že dvě hodiny v hospodě, ale většina neříkala nic.

V každém lidském společenství se najde Jidáš, který zradí, a tak vyšla pravda najevo. Nějak se asi zapovídaly, šly a šly, jedna se spoléhala na druhou a posléze už bylo jasné, že zabloudily. Chodily křížem krážem, hledaly předem postaveného „panduláka“ z kamenů u cesty, kde se musí odbočit vpravo, ale marně. Vrátily se pěkný kus cesty zpět a snad jim nějaký šumavský skřítek ukázal cestu k chatě. Došly všechny bez větší újmy, ovšem se sině otřeseným sebevědomím.

Když došlo k doznání o bloudění první skupiny, „kápaly božskou“ i zkušené turistky z druhé skupiny a vyprávěly, že si chtěly zkrátit cestu, ale narazily na nějaký močál, který musely obejít a zřejmě zvolily špatný azimut. Sešly z cesty a pokračovaly klesem, ovšem ne správným směrem. Naštěstí se jakási cestička zase před nimi ukázala a dovedla je k místu, odkud již trefily. Škrábance na nohou i rukou od klestí a ostružiní prozradily, že se nejednalo o vycházku zámeckou zahradou. Mluvící skupiny Milena musela utěšovat kamarádku Marii, členku turistického oddílu, aby to nebrala tak tragicky, že se to může stát každému, jsou známé případy, kdy zbloudilce najdou záchranáři mrtvého pár metrů od domova. S Marií nebyla řeč až do večere, její čest byla otřesena, a tak Milena musela v utěšování pokračovat: „Já ti rozumím, vím, že jsi byla jednou z organizátorek světové turistické olympiády, měla jsi na starosti vytyčování tras, navigování čtyřiceti dvou skupin z celého světa, za což tě prezident Českého svazu turistů patřičně odměnil medailí a batohem. Co naděláš, život je nevyzpytatelný. Alespoň jsme poznaly blízké okolí naší chaty, ber to z té lepší stránky.“ Škodolibost zajisté není dobrá vlastnost, ale žel bohu, nastala i v našem kolektivu. Z kulantně pronesených poznámek bylo patrné, že ztrátu orientace přály kolařce Janě všechny potrefené bludičky. Vyzvídaly: „Tak povídej, Janičko, leze to z tebe jak z chlupaté deky. Kudy jsi jezdila? O kolik víc kilometrů jsi našlapala, co?“ A Jana popsala trasu, poněkud delší než měla v plánu, ale o bloudění nemůže být řeč, jen si trochu zajela.

„To máš za to, žeš neuposlechla a nešla stále po silnici, jak zněl příkaz. Pro dnešek Ti to odpouštíme, ale příště to bude za frňana,“ pronesla vedoucí dne Vlasta.

Chybami se člověk učí, platí to i pro jedince, kteří překročili vývojové stádium zralosti a podlehnou domněnce, že moudrost a zkušenost jsou v přímém úměře s věkem.

Navzájem jsme si popřály dobrou noc a načerpání hodně sil pro příští den.

Pondělí 4. září na celodenní pochod vpřed!

V 9.02 hodin jsme odjízďedly do zahraničí, přesněji do Bavorské Rudy a odtud uskutečnily náročný výstup k jezeru a na samotný Gross Arber. Nejméně pětkrát jsme se těsně před překročením státní hranice radily jak co, jak kdy a za kolik, nejméně sedm z nás se šlo podívat do informační kanceláře nádražní budovy, v kolik hodin nám jede vlak zpět. Příjezd a odjezd v německém jazyce je tak podobný – Abfahr, Ankunft. Asi nám oči nebo paměť přestala sloužit, či nějaký rarach zapracoval, prostě jsme viděly jasně: odjezd směr Špičák 17.38 hod. Ano, to je ideální čas, řekly jsme si sborem, sejdeme se v 17.15 hodin zde, to pro případ, že bychom se z nějakého důvodu rozdělily. Jde se! K našemu údivu nás zadrželi němečtí celníci a požadovali pasy. Neochotně se hledaly průkazy totožnosti v přečpaných batozích a sotva jsme pooděšly několik metrů od těch uniformovaných „důležitáků“ začaly mnohé nadávat, co že je to za svobodu v Evropské unii, že nemají nic důležitějšího na práci, takoví „cucáci“ nás budou podezívat z nekalých úmyslů. Přece v nás musí vidět sportovkyně a ne nějaké špiónky. Podle předpovědi počasí má být větrno, na horách teplota 18°, ale co člověk může vědět. Každá měla vybavení pro všechny případy, od polojasna a klidna, až po vichřici a krupobití. Batohy byly přečpany nejen oblečením, ale i jídlem a pitím.

K pomyslné cílové pásce, k zelené značce trojúhelníkového tvaru, nás zavedly naše turistky Milena a Marie, aby se od nás odtrhly, protože prý na Javoru byly mnohokrát a chtějí se podívat na jinou stranu. „Tak dobře, jděte si samy, my si už poradíme, opatrujte se, ne abyste zase kufrovaly a ahoj večer,“ bylo poslední zvolání.

Pár kilometrů se šlo dobře, cesta ubíhala a pak k našemu údivu to začalo stoupat jako do nebe. Chvilku kořeny, chvilku kameny a menší mokřiny, ale nakonec se člověk nemůže divit, protože cesta k jakémukoli vrcholu není snadná a tudíž nevede z kopce. Naopak z kopce to šlo s naším dechem a silami vůbec. Jak už to v životě chodí, po krušných chvílích přichází většinou pohoda. V našem případě to bylo Javorské jezero. Krása, sluníčko, kachničky pohupující se na hladině, jídlo a pití, posezení, klábosení, focení a plánování další cesty k cíli.

Rada starších s přihlédnutím na momentální stav putovnic rozhodla takto:“

Skupina první, vedoucí velká Věra a Pavla, půjdou po svých až na Javor.

Skupina druhá, vedoucí Vlasta a malá Věra, dojdou k lanovce a nechají se vyvézt. Technické zabezpečení, tj. vybavení skupiny č. 1 – nevyhovující, ale nedá se nic dělat, nějak se tam dostanete, u skupiny č. 2 – situace uspokojivá, eura na lanovku máte, problematické jsou jen boty Heleny, které už nyní mají téměř průhlednou podrážku, ale na druhé straně se jedná o turistku vyznačující se velkou vytrvalostí s nízkým prahem bolestivosti a navíc vlastnicí hůlky, které si za nemalý peníz pořídila pro tuto akci, tudíž je schopna pochodu.

Po konzumaci zbytků jídla z domova a ze snídaně jsme vyrazily. Skupina první vlevo a druhá vpravo, až na dvě „závislačky“ na nikotinu, Vlastu a Evu. Z nepochopitelných důvodů, snad z dychtivosti, jakou pocítují závodní koně před startem Velké Pardubické, vykročila skupinka č. 2 se slovy: „Vy nás doženete, v klidu si dokuřte, u toho čouzení nemusíme být.“ V odpověď bylo nejisté kývnutí hlavy Vlasty a Evy. Mezi zuby jen procedily: „No jistě, jen jděte, my vás doženeme.“ Po půlhodinové chůzi už bylo jasné, že skupinka se s Vlastou a Evou nesejde dříve, než snad na Javoru. Celá parta s podvedoucí malou Věrou šla pěkně spořádaně po silnici, míjející auta jim sice připadala nepatřičná, ale do lesa zajít se bály. Střídavě nadávaly na nezodpovědnost šéfký Vlasty, na špatné německé značení, na nekonečnou cestu a když už si myslely, že vyjdou nikde ve vnitrozemí, spatřily budovu lanové dráhy. Zapomněly se bát o osud dvou zbloudilých duší, přestaly nadávat a udělaly dobře. Řečeno mluvou našich vnoučat – lanovka super, počasí jak víno, výhled na všechny

strany žůžo, bezva, pohodička. Nadšení se znásobilo po setkání se skupinou č. 1. Nechaly si vyprávět o jejich strastech při zdolávání té kamenité cesty k vrcholu. Společně si zabědovaly, co jim všechno bolí, ale že za tu námahu to stálo. „Holky, já jsem tak šťastná, že jsem tady, je to úchvatný výhled. To bude můj Tonda čumět, až mu ukážu fotku, „jásala Jitka. „Jo ještě něco. Ztratila se Vlasta s Evou. Asi se jim něco přihodilo, protože nás nedošly, ani na volání do lesa se neozývaly a u lanovky taky nebyly. Snad nás ještě hledají.“

Miroslav SULAN

Točna

(Otcí)

*„Co z nás zbývá... je nesdělitelný zármutek,
pro nějž chybí správné formulace. Něco, co
se vymyká moci slov... co by podle otce tudíž
vůbec nemělo existovat.“*

Mrzuté ráno. Stál na nástupišti, bylo chladno, kolem samí zoufalci. Rychlík do Plzně kupodivu neměl zpoždění. Vyšeptalý hlas z nádražního reproduktoru potvrdil příjezd vlaku na třetí kolej. Do Budějovic, do Brna. Počítal vagóny, zda mu vyjde jeho šťastné číslo. Ale ne, je jich málo.

Pak ji zahlédl. I za špinavými okny se zdála tak mladá a půvabná! Letmo, nepřekvapeně mu mávla. Vnitřnosti se pohnuly, srdce rozbušilo, jen hlava dělá, že to ještě nic neznamená.

Ani se nepolíbili, zaznělo jen její protivné „čau čau“. Byla ale sama, dobré znamení. Když si k ní chtěl přisednout, ten dotyk ho vždy vzrušoval, přesunula se naproti.. „Dost míst,“ řekla. „Nač se mačkat.“ Vždycky chtěla sedět po směru jízdy. Asi změna, upokojoval se. Maličkosti ho rozrušovaly. Změna je život.

Vlak se dal do pohybu.

Vyjížděli z nádraží, které bylo odedávna křižovatkou tří různých směrů... a náhle zahlédl onu budovu. Točna tam nebyla, dnes už tady není potřebná.

Pak přišel známý les, smrkový přecházel do smíšeného Netrpělivě čekal na lesní cestu s přejezdem. Dubina. Každé léto tam s bratrem nacházeli poddubáky. A taky sbírali kusy uhlí, které táta stačil vyházet z tendru. V jejich očích zahlédl nudu. Bav přece dámu, říkal její pohled.

„Chtěl bych ti vyprávět jeden příběh, který se mi tady připomenul, chceš?“ Nasucho polknul. „Je o mém tátovi...“

Projeli zastávkou, kde kdysi oba nastupovali. Otec téměř celý život, on po několik let studií. Vybavila se mu ta drobná postava, v montérkách, s patkou vlasů do čela, a pohled, kterého se celé dětství bál. A ta noc tam, v baráku na nádraží, u točny.

„Povídejte radši něco veselejšího,“ požádala ho, všimnouc si výrazu jeho tváře.

„Nějaký veselý kecy z natáčení, to chceš?“ byl náhle útočný. Odvrátila oči od ubíhající krajiny, která mu byla kdysi tak blízká, a utrousila: „To musíte být hned po ránu takhle protivnej?“

Mlčel.

Kněží hora, Poříčí, Katovice. Zvlněné Pošumaví. Brzy budou ve Strakonících. Utíká to.

„Ale tak jo,“ souhlasila. Trochu se i usmála: „Jsem jedno velký ucho.“

„Nečekej nějakou lávstory ani horor...“ Tykal jí, ona si ještě na ten věkový rozdíl nezvykla.

„V prvním járu jsem strašně nerad odjížděl z domova na intr už v neděli odpoledne. Bejval jsem tam večer sám, kamarádi to měli blíž a přijížděli až v pondělí ráno rovnou do školy. Vždycky jsem se bál dvou věcí. Kolik dostanu od mámy kapesného na celej tejdén, a jak potom v Plzni půjdu po lávce přes Radbuzu celou noční Plzní, sám v nepřátelkém městě.“

„Proč nepřátelským?“

„Hele, bylo mi patnáct, a tak jsem to cítil. Nikoho jsem neznal, nikdo na mě nečekal, nahej v trní...“

„A co ty peníze?“

„To bylo ještě horší. Když mámě pro mě zbyla jen pětikoruna, bylo zle. Měl jsem akorát na vlak a dvě koruny zbyly na rohlík s vlašákem, pochoutku našeho mládí.“

„To je teda síla – a co jste jed‘ přes tejdén?“

„V intru plná penze, na stipendium, taky plný.“

„To byly asi blafy, co?“

„Byli jsme zvyklí. Pro většinu z nás to bylo normální...“ Zdálo se, že ji mé podivné mládí začalo zajímat.

„A váš otec dělal tam, v Batíně?“

„Topírenského pomocníka. Vyhrabával popel z mašin. Na točně je pak otočili do správného směru... To můžeš brát i jako metaforu.“

„Co to má bejt ta točna?“

Omluv její mládí, bože. „Takovej kolotoč pro lokomotivy. Nejdřív jí vyhráblí popel, to dělal táta, pak napustili vodu a roztopili a pomocí točny vypustili k další jízdě... A nepřerušuj furt!“ Zarazil se. Určitě jí připadám přemoudřejel.

Zastavili v Ražicích, lidi přestupovali na Písek.“

„Jednou, asi v listopadu, byla už dost zima, ale sníh ještě nenapad‘, vyšla tátovi šichta z neděle na pondělí. Šli jsme na vlak spolu. Celý ty dva kilometry na zastávku nepromluvil ani slovo. Mně to bylo nepříjemný. Lístek si nekupuj, řek‘ mi tentokrát. Můžeš zůstat se mnou na baráku a pojeděš až zejtra ranním. Ulevilo se mi, a taky jsem byl překvapenej, že táta ví, ja se mi do Plzně nechce. – Ta noc byla ale strašná! Táta toho moc nenamluvil. Když mi ukázal, jak se zatápí úplně studená mašina, jak se otáčí na točně a jak se zbrojí uhlím, díval jsem se na něj pojednou jinýma očima. Pořád před sebou vidím tu horu uhlí, kterou naházel do tendru mašiny a jen tak koutkem úst řekl, že to bylo čtyřicet metrů!“

Pak přišel večer.

Táta se se mnou podělil o chleba se salámem z domova, hodil mi deku na tvrdou ajzno-boňáckou lavici ve špinavý zakouřený cimře s holou žárovkou u stropu, a nechal mě tam samotnýho.

Lehl jsem si a pokoušel se usnout. Nešlo to. Měl jsem v mládí takovej fígl narychlý usnutí: představoval jsem si holky ze známýho okruhu, a ty v mých představách byly mnohem povolnější než ve skutečnosti.“

Poprvé od chvíle, kdy jsem k ní přistoupil, se zasmála: „To si dovedu představit!“

„Tenkrát ale nic nepomáhalo. Cizí prostředí, a taky mi byla pekelná zima... Ty, proč se vlastně říká pekelná, v pekle má bejt přece žár? Teda zima byla strašná, ti chlapi si tam vůbec netopili, zahřáli se venku... Jektal jsem zubama a trás‘ se jako malej pes. K ránu jsem asi přece jen na nějakou chvíli usnul, i když jsem měl pocit, že jsem se protřás‘ celou noc... Vstávej, musíš na vlak, už je přistavenej. Táhle se opláchni. Koupil jsem ti lístek...“

Táta byl vždycky stručnej a věcněj. Studenou vodou z plechovýho umyvadla jsem si promnul oči. Potom šel se mnou k vlaku. Zase to ticho. Byla lezavá mlha a mně pořád chladno. Teď jsem litoval, že jsem nejel už včera večer. Jak budu ve škole vypadat!

Vybral mi vagon hned za lokomotivou. Tady budeš mít teplejš, a brzo. Když jse se rozespalej škrábal na schůdky, zeptal se: Dala ti máma nějaký peníze? Jo, bůra... to není na tejdén moc... Mlčel jsem.

Sáhl do kapsy.

Když ruku vytáhl, měl v ní hrst drobnějších. Mariášník. Tu máš... Dík, tati, nebudeš mít na pivo... Nestarej se.

Zabouchl za mnou dveře vagonu. Stál sám na nástupišti, drobný a osamělý. pomalu se mi vzdaloval. Pak zvedl ruku. taky jsem mu zamával. V kupé jsem byl sám, a tak jsem ty drobáky přepočítal hned. Něco mi ale svíralo hrdlo, něčeho mi bylo líto, trochu jsem se sám před sebou styděl. Dneska vím proč... Byla to hnedle dvacka, pro mě tehdy bohatství.“

„No, to jste si užil...“

„Ani nevím, za co jsem je tenkrát utratil. Ve vlaku jsem si říkal, že si je ušetřím na Vánoce a něco domů koupím, ale nepovedlo se. Vyhladovělost a touha po lepším byly mocnější. Asi jsem si tenkrát došel na májovku na to nejlacinější, filé s bramborovým salátem. Tam jsme chodili, když už to v intru bylo k nevydržení a byli jsme při penězích.“

Konečně se ozvala.

„A básník tím chtěl říct co?“

Ach, ten její sklovosled!

„Nic. Fakt vůbec nic. To je jen takovej soukromej příběh. Snad že jsem na to celej život nezapomněl. Neumím bejt patetickej, ale až po tátově smrti jsem si uvědomil, že je to moje jediná pořádná vzpomínka na něj, nic víc. (...TÁTO!...) Ani vlastně nevím, proč jsem ti to vyprávěl. Asi ta točna. A taky tátovy ruce. Víš, měl je tak mozolnatý, že když v kuchyni vypadlo při příkládání žhavé uhlí, holou rukou je hodil zpátky do kamen.“

Zívla.

Její zdvořilý nezáměr ho dnes nemohl popudit. Už vjžděli do Budějovic. Půlka cesty ještě před nimi. Těšil se a bylo mu milostně. Co si s tím ale počne?

Vstala a začala se oblékat. Udiveně vzhlédl.

„Nezlobte se, já do Brna dneska nejedu. Máme tady nákej raut. Fakt. Přeju šťastnou cestu do Brna. Tak čau čau...“

Tentokrát ho líbla. Na tvář, jako strejčka.

V tu chvíli si připomněl jejich první setkání. Hotel Terasy v Železně Rudě, jakési školení, kde on byl lektorem a ona vnímavou a nadšenou posluchačkou. Podzimní Šumava taky udělala své, procházky v dešti a její jako by uplakaná tvář, šťastné hledání náhrobku Adolfa Kašpara a pak cesta nazdařbůh zpátky do hotelu... Romantické okouzlení proti samospádu času. Už žádný dým, jen popel. Život nepřeje nerovným vztahům, život není literatura...

Když vystupovala, cítil, že se trochu třese. To ten tlak. Nebo chlad? Co si vlastně od téhle cesty sliboval? Nějaké řešení? Všechno jsou jen iluze, které ztrácíme jako ty drobné. Stejně nic nepochopila. Nebo je to jeho vina, jeho domýšlivost? (...NÁŠ ŽIVOT: TOČNA?...)

No a co, nutil se k nahladu, taky dobře. Vlastně se mu trochu ulevilo. Všechno zlé je k něčemu dobré. Brno je přece zlatá loď...



V únoru 2008 bude vyhlášen XVIII. ročník Literární Šumavy.

Podrobnosti najdete na www.knih-kt.cz

Obsah

Karolína KOŠAŘOVÁ	3
	Jedna těsně před konečnou 4
	Dnes je trochu divnej den. 5
Hana ŠUSTKOVÁ	6
	Dva na drát 6
	Hanozvěn 6
Michal ZAPLETAL	7
	Korálky 7
	S pomocí kejklířů 8
	Květiny z Korintu. 9
Lucie ŠIMÁNKOVÁ	10
	Mínotaurovo tajemství 10
Jan VACÍK	13
	Mal 13
Hana HOLZÄPFELOVÁ	15
	Jeden den 15
Delicie NERKOVÁ	17
	Přízpůsobivost 17
	Místa 18
	Deník 19
	Prodleva. 20
Vlasta BAKALOVÁ	21
	Bixley 21
Jana PSZCZÓLKOVÁ	22
	Hlava 22
	Ryba. 22
Adriana DOSEDĚLOVÁ	23
	Manželská 23
	Per mio corazón. 24
Zora ŠIMŮNKOVÁ	25
	Hodina lásky 25
	Hospodská byla jako kytara 26
Darina MARTINOVSKÁ	28
	Chalupa 28
Jaromír KOMOROUS	32
	Výsada mimoňů. 32
Pavel ČERVENKA	36
	Umělec 36
Vlasta ZAVADILOVÁ	37
	Šumavské putování 37
Miroslav SULAN	41
	Točna 41

Vydala Městská knihovna Klatovy
Vybral a uspořádal: Vladimír Novotný
Jazyková úprava: Helena Chýlová
Grafická úprava: Milena Hálková, Karel Viták
Vydání první
Rok vydání 2007
Náklad 120 ks